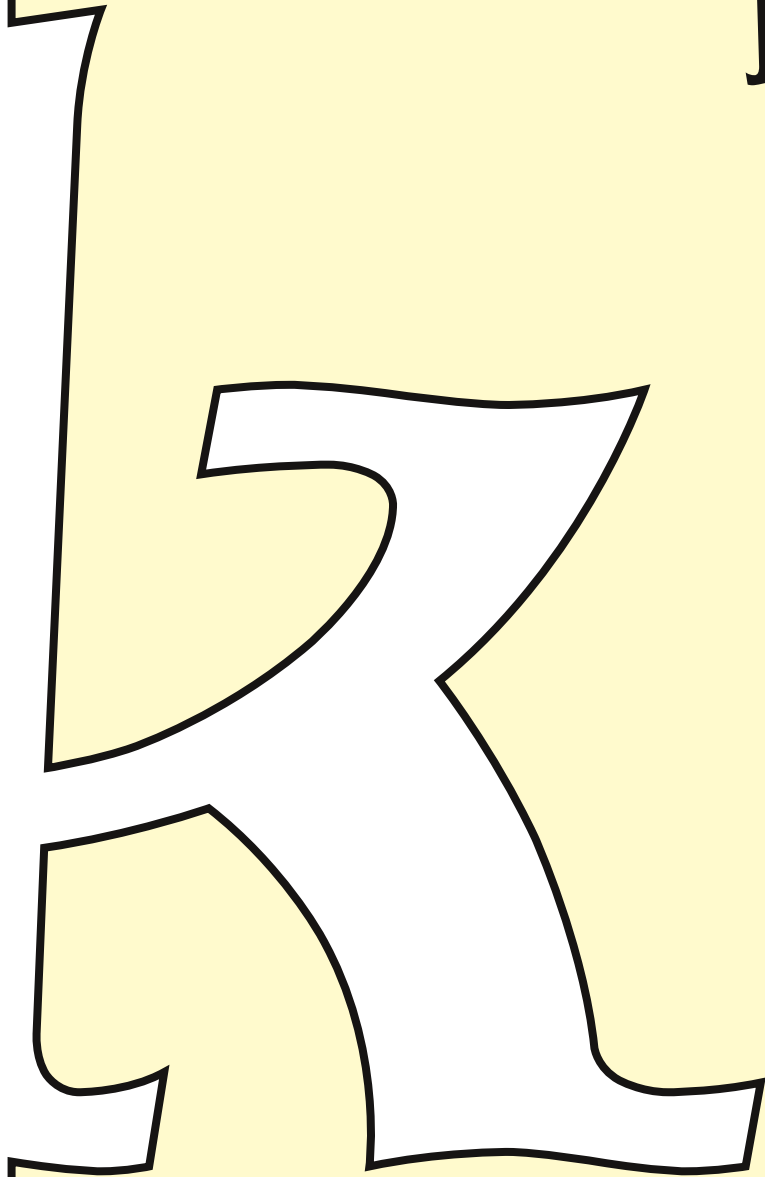

kořenovník

soupis eldarských
etymologických
kořenů

yávië 2011

quenyalambë

KOŘENOVNÍK

SOUPIS ELDARSKÝCH ETYMOLOGICKÝCH KOŘENŮ

Podle knih a jazykovědných textů J. R. R. Tolkiena
s využitím sekundárních pramenů z oboru
eldarské jazykovědy

sepsal Quen

Yávië 2011

Předmluva

Kořenovník je přehledem etymologických kořenů (někdy méně vhodně zvaných kmeny), z nichž se odvozují slova ve všech eldarských jazycích. Koncept kořenů bych označil za základní prvek Tolkienova komplexního přístupu k elfím jazykům, neboť tyto jazyky sjednocuje a dává jim diachronní (časový, vývojový) rozměr.

Z vnitřního pohledu reprezentují kořeny představu elfích jazykovědců o vývoji jejich vlastních jazyků. Kořeny nejsou samy o sobě slovy, jsou však patrně velmi blízko slovům nejstarších elfích jazyků – prvotní elfštiny a obecné eldarštiny. Mají poměrně pevnou strukturu a inventář hláskových prvků. Postupy, jakými se z nich odvozovala slova, jsou vcelku dobře známy.

Při psaní Kořenovníku jsem využíval Tolkienovy texty ze všech období tvorby. Některé údaje prošly úpravami – jedná se zejména o kořeny ze starého Qenya Lexiconu, které jsem upravil, aby zapadaly do nové struktury kořenů a aby z nich bylo možno dále odvozovat. Homonymní kořeny vypisuji bez omezení a odlišuji je číslicemi. Hojně vyznačuji vztahy mezi kořeny.

Kořenovník má dokumentovat Tolkienovo jazykové dílo z jiného pohledu než slovníky (které zobrazují obvykle jen „povrch“). Má sloužit jako pomůcka pro odvozování quenijských slov: umožňuje totiž využití znalostí kořenů tam, kde znalost hotových slov chybí. Kořenovník je i doplněním Slovníku – skrze kořeny může uživatel získat představu o hlubších souvislostech slov.

V předkládané podobě je Kořenovník kompletní a bude procházet jen menšími úpravami, jejichž vhodnost se ukazuje při psaní Slovníku. Rovněž budou přidávány nově získané informace. Máte-li k textu nějaké poznámky, náměty či námitky, potěší mě, když mi napíšete.

autor

Stavba kořenů

Eldarský etymologický kořen se skládá z prvků souhláskových, mezi nimiž se nachází shodné prvky samohláskové. Souhláskovým prvkem může být

- souhláska zapisovaná jedním písmenem – T, K apod.,
- souhláska přídechová vyznačená písmenem H – TH, PH, KH,
- dvojice souhlásek vzniklá zesílením – D ◀ ND, L ◀ GL aj.,
- na začátku kořene kombinace s a jiné souhlásky – ST, SK apod.,
- kombinace výše vypsaneho s polosamohláskou – KJ, KHJ, KW apod.

Zvláštním případem je quenijský určitý člen *i*, v němž nelze nalézt žádný kořen se souhláskou, a záporný prvek *u-/ú-*, který též podle pozdějších zdrojů ani v nejstarší fázi jazyka neměl souhlásku.

Použitelné samohlásky jsou stejné jako v queništině, tj. I, E, A, O, U. Kořeny z Qenya Lexiconu mohou mít místo samohlásky slabikotvornou souhlásku (L, N, R, S), ale takovéto kořeny se později nevyskytují a lze je upravit na tvary v obvyklém uspořádání.

Podle počtu souhláskových prvků se rozeznávají kořeny

- jednosouhláskové – např. EL, LU,
- dvojsouhláskové – TEŇ, KHIL, SKWAR,
- trojsouhláskové – GALAD, STALAG.

V některých případech vznikl dvojsouhláskový kořen rozšířením (prodloužením) jednosouhláskového; a podobně v některých trojsouhláskových kořenech rozeznáváme původní dvojsouhláskový tvar. Známým příkladem je KWEN „elf“ a KWET „mluvit“ od KWE, nejstaršího slovního základu pro označení vokální řeči. Delší než trojsouhláskové kořeny se nevyskytují, a to ani mezi kořeny vzniklými rozšířením jiných kořenů.

Samohláska, která vyplňuje souhláskovou „kostru“ kořene, se označuje jako kořenová samohláska aneb *sundóma*. V základním tvaru stojí mezi všemi souhláskovými prvky kořene a může se psát i na konec jako tzv. samohláskové rozšíření (*ómataina*), aniž by se cokoli měnilo. Není tak žádného rozdílu např. mezi psaním KHIL a KHILI.

Kořenová samohláska na začátku kořene se nazývá augment. Položením sundómy na začátek kořene vznikl např. kořen ANAR „Slunce“ od NAR¹ „plamen, oheň“.

U jednosouhláskových kořenů je volnost umístění samohlásky omezena: jeden z výskytů sundómy může být pevný. Jsou tak kořeny s pevnou samohláskou

- počáteční – ES „jmenovat“, ET „ven, vně“,
- koncovou – SI „toto, zde, nyní“, JU „dva, oba“,
- žádnou – AN² \ NA² „být“, IM¹ \ MI „v, uvnitř, dovnitř“.

Při nedodržení pevné samohlásky změníme význam kořene (např. ES/SE) nebo dostaneme kořen, který neexistuje, či jeho význam neznáme (JU/*UJ). Pevná samohláska nemůže být v zápisu vynechána. U kořenů bez pevné samohlásky je při změně umístění samohlásky výsledkem variace zpravidla s malým nebo žádným významovým posunem (IM¹ \ MI).

Vyskytují se kořeny zakončené samohláskou u, aniž by to byla kořenová samohláska. Tato samohláska se v Kořenovníku narozdíl od běžné omatiny zapisuje. Je možné, že by záměna zápisu u a w (např. NIKW/*NIKU) nebyla chybou, třebaže u je prvkem samohláskovým, a w souhláskovým.

Vysvětlivky ke Kořenovníku

Heslo v Kořenovníku začíná etymologickým kořenem sázeným tučně a kapitálkami. Stejně znějící kořeny jsou odlišeny číslicemi v horním indexu (např. **3OR**¹, **3OR**²). Symbol « značí úpravu provedenou někým jiným než Tolkienem; následuje původní, doložená podoba. To se týká zejména mých úprav slov z QL. Přízvuk u kořenů vyznačen není. Rovněž není vyznačena délka samohlásek, třebaže ji Tolkien u některých kořenů psal.

Má-li kořen více významů, aniž by bylo třeba jej dělit na více kořenů homonymních, jsou tyto vyznačeny tučným římským číslem (**I.**, **II.** atd.). V hranatých závorkách je vypsán odkaz na zdroj. Zkratky zdrojů jsou vysvětleny v tabulce dále. Vypsány jsou nejvýše tři nejdůležitější zdroje.

Objevuje-li se u odkazu na zdroj hvězdička *, znamená to dotvoření ne zcela doloženého kořene. Správně by patřila před kořen samotný, ale to by rušilo zarovnání. Za zdrojem mohou být uvedeny informace o souvisejících kořenech, viz níže.

Následuje vysvětlení významu kořene. Pokud se jedná o jeho přímý překlad, slova jsou uzavřena v uvozovkách. Hvězdička před překladem opět značí údaj, který není Tolkienem přímo uveden. Význam kořene chybí, pokud jej z odvozených slov nelze s přiměřenou jistotou ani odhadnout – pak jsou přeložena až odvozená slova. Rovněž není psán u některých rozšíření kořenů při zachování významu.

Za dvojtečkou jsou psána kurzívou quenijská slova. Zkratka *Tel.* značí, že od kořene jsou známa pouze slova v telerijské jazykové větvi. Za odvozenými slovy jsou uvedeny odkazy na související kořeny – vysvětlení symbolů je uvedeno níže. Heslo je zakončeno komentářem odděleným značkou }.

Značky souvislostí kořenů

- > vytvořeno augmentem (sundómou v předponě) z následujícího
- < odtud vytvořeno augmentem následující
- ▷ vytvořeno rozšířením z následujícího
- ◁ odtud vytvořeno rozšířením následující
- ▶ vytvořeno zesílením (antoryamě) z následujícího
- ◀ odtud vytvořeno rozšířením následující
- } reverzace (otočení) jednosouhláskového kořene
- & splynutí kořenů v odvozených slovech, ovlivňování významů
- o následuje odkaz na kořen, který je či by mohl být příbuzný hláskovou variací
- ◇ následuje odkaz na kořen stejného nebo podobného významu
- × následuje odkaz na kořen opačného významu

Odkazy na zdroje

Zdroje jsou vypsaný zkratkou, číslo strany se neuvádí. Není tedy možno podle odkazu rychle vyhledat původní údaj; účelem uvádění zdrojů je spíše poskytnout informaci o období vzniku a charakteru zdroje, z něhož výraz pochází.

Primární zdroje

Et	The Etymologies (1936–38), obsaženo v LR
GL	The Gnomish Lexicon (kolem 1917), vyšlo v r. 1995 jako PE11
LotR	The Lord of the Rings – Pán prstenů, 1. vyd. 1954, 2. vyd. 1966
LR	The Lost Road and Other Writings (texty z 2. pol. 30. let), HoME V., vyd. 1987
MC	The Monsters and the Critics – Netvoři a kritikové, báseň Markirya z konce 60. let, vyd. 1983
MR	Morgoth's Ring (kolem r. 1960), HoME X., vyd. 1993
PE	Parma Eldalamberon, periodikum: PE11–16 obsahují starší texty (do konce 30. let), PE17 současná s Pánem prstenů
PM	Peoples of Middle-earth (konec 60. let), HoME XII., vyd. 1996
QL	The Qenya Lexicon (1915–1920), vyšlo v r. 1998 jako PE12
S	The Silmarillion – Silmarillion, vyd. 1977
UT	Unfinished Tales of Númenor and Middle-earth – Nedokončené příběhy Númenoru a Středozemě (50. a 60. léta), vyd. 1980
VT	Vinyar Tengwar, periodikum: většinou 50. a 60. léta; VT45, 46 obsahují dodatky a opravy k Et, VT27, 28, 36, 40 staré písemnosti
WJ	The War of the Jewels (zejm. text Quendi and Eldar, 1959–60), HoME XI., vyd. 1994

Zdroje nedoložených slov

HKF	Helge Kåre Fauskanger, http://folk.uib.no/hnohf
LF	Laisi Finwen, http://laisifinwen.wz.cz
PPQ	Parma Penyanë Quettaron, http://www.elvish.org/gwaith/ppq.htm
Q	Quenduluin, http://quenyalambe.bluefile.cz

Příklady

Uvedme pro příklad skupinu hesel z Kořenovníku:

LAW⁴ [QL, PE17] „(rostlinný) život“: *laucë, laucien, löa, loitë* ◁ LAWAR ◊ LAJ ◊ GAL¹, KEW², KOJ, TUJ

LAWAR [PE17, Et] ▷ LAW⁴ „zlato, zlaté světlo“: *laurë, laurëa, lávar, löar* ◀ GLAWAR ◊ KUL, MALAT { Pův. zřejmě označoval květy jasných barev, zejm. zlaté, snad konkrétně Laurelinu – taková je souvislost s LAW⁴.

GLAWAR [Et] ► LAWAR *, „zlato, zlaté světlo“: *Tel.*

Budiž vysvětleno, jaké informace tyto položky poskytují. Uvádí se kořen LAW, který je znám z Qenya Lexiconu a Parmy Eldalamberon sedmnácté; je přeložen jako „(rostlinný) život“. Jelikož je znám ještě jeden kořen stejného znění, značí se tento číslicí 1 v horním indexu.

V quenijštině se kořen projevuje ve slovech *laucë, laucien, löa, loitë*. Tento dvousohláskový kořen má trojsohláskové rozšíření LAWAR. Je znám kořen LAJ, u nějž kvůli hláskové i významové podobnosti je možné, že je s LAW⁴ příbuzný. Kořeny podobného významu zahrnují GAL¹, KEW², KOJ a TUJ.

Kořen LAWAR je doložen v PE17 a v Etymologiích. Jedná se o rozšíření kořene LAW⁴. Význam kořene je „zlato, zlaté světlo“ a v quenijštině se projevuje ve slovech *laurë, laurëa, lávar, löar*. Je zaznamenána zesílená podoba kořene GLAWAR. Podobný význam mají kořeny KUL a MALAT. U hesla je komentář, který vysvětluje významovou souvislost s LAW⁴.

Kořen GLAWAR je uveden v Etymologiích, vznikl zesílením počáteční souhlásky kořene LAWAR. Význam je nejspíše „zlato, zlaté světlo“ – tedy jedná o čistě hláskovou variaci, změně významu nic nenasvědčuje. Z této podoby kořene se odvozovalo jen v telerijských jazycích.

A

- AB** [W], PE17, Et] } BA záporný kořen používaný k vyjádření vůle, tj. odmítnutí či zákazu, nikoli k popření faktů: *avá, áva, ava-* (*avaquetima*), *Avari* ◇ AL², UG¹, UM¹
- AD¹** [PE17, VT49] „u, vedle, mimo“: *ar, ara* } Jiné zdroje mají AS² a AR³, patrně se má jednat o tentýž slovotvorný základ.
- AD²** [Et] „vchod, brána“: *ando, andon* ◇ PHEN } PE17 odvozuje tato slova od AN¹.
- AJ¹** [PE17, QL] „uctívat, vážit si“: *airë, airëa, aiya* < AJAN × KHU } Jiné zdroje odvozují od GAJ¹, GAJAS¹.
- AJ²** [Et, PE17]: *ailin* „jezero“ < AJAR ◇ LIN², LON²
- AJAK** [Et] „ostrý, špičatý“: *aica, aico, aiqua, aiquairë, aiquassë* ◇ NAS
- AJAR** [Et, PE17] ▷ AJ² „moře“: *airë, Alatairë, ëar* } Jiné prameny odvozují stejné výrazy pro „moře“ od kořene GAJAR.
- AJAN** [PE17, WJ] ▷ AJ¹ „uctívat“, [Et] > JAN² „posvátný“: *aina, ainas, Aini, ainima, Ainu, áyan* ◇ GAJAS¹ } Založeno na jméně *Ainu*, převzatém z valarštiny.
- AK¹** [Et] „úzký, sevřený“: *arca, axa* ◇ NAKH × LAD¹, PAL
- AK²** [PE17] *,vrátit, oplatit (nepřátelskou akcí)“: *Tel.* ◇ AT² & OK
- AKAL** « AKLA-R [Et] > KAL: *alca* „paprsek světla“
- AKALAR** « AKLA-R [Et] ▷ AKAL > KALAR: *alcar, alcarë, alcarin, alcarinqua*
- AKAS** [PE17] „hřeben, krk, vaz“: *acas, axë* ◇ LAG²
- AL¹** [PE17] „dobrý, pozhnaný, zdravý, šťastný“: *alima, alla, almë, alya* ◇ MAN¹ × OK } Na AL¹ byl patrně přepsán kořen GAL¹ ve svém druhém významu.
- AL²** [VT42, PE17] } LA záporný kořen: *ala-* (*alasila*) ◇ AB, UG¹, UM¹ } V určité fázi Tolkien tento kořen kvůli shodě s AL¹ zamítal.
- ALAB** [PE17] „jilm“: *alalvëa, alvë* ◇ LALAM
- ALAK** [Et] > LAK¹ „spěch“: *alaco, alarca, alqua* ◇ GOR, RIP¹
- ALAT** [Et] „velký, rozlehlý“: *alat-* (*Alatairë*), *alta* ◇ BELEK, DAJ², KHAW¹ × TIT
- ALU** [QL] „čistit“: *alu, allu-, allumë, alluva* ◇ POJ, SOW
- AM¹** [Et, QL] „matka“: *amil, ammë* ◇ EM², MAM × AT¹
- AM²** [Et, QL] „nahore, nahoru“, [PE17] „stoupat“; komparativní kořen, „vzrůst, přírůstek“: *am-* (*amorta-*), *amba, ambë, ambaron, ambon* ◇ OR × UN
- AMAN** [PE17] > MAN¹ „dobrý (morálně), posvátný, blažený, prostý zla“: *aman, Aman*
- AN¹** [PE17, Et] } NA¹ „k, směrem k“, allativní prvek, [QL] „dát, poslat“: *an, ana, ana-* (*anatarwesta*), *ando, anna, anta, anta-, antë, anto* < ANAD ◇ JAN²
- AN²** [Et] } NA² „být“: *ane-, anwa* } PE17 existenci této varianty popírá.
- ANAD** [Et, PE17] ▷ AN¹ „dlouhý“: *anda, andatehta, andavë* ◇ TAJ × STIN
- ANAK** [Et] > NAK: *anca* „čelist“
- ANAR** [Et, PE17] > NAR¹ „Slunce“: *Anar* ◇ AS¹
- AÑG** [Et, PM, QL] „železo“: *anga, angaina, Angamando* ◇ GEREN, JEREN
- AÑGU** [Et] „had“: *ango, angulócë* ◇ LEWEK, LOK
- AP¹** [VT44] } PA¹ „dotýkat se (o kontaktu předmětů, zejm. na svislé ploše)“: *ap-, apa, appa-* ◇ TAÑG², TEN¹
- AP²** [VT44*] } PA² časově „po“, ukazatel budouc-
- nosti: *apa, apa-* (*Apanónar*), *apo* ◇ EP
- AP³** [Et]: *apsa* „vařené jídlo, maso“ ◇ MBAS
- AR¹** [PE17, PM, S] „dobrý, vynikající; vznešený, královský“: *ar-* (*arquen*), *arya* < ARAN, ARAT ◇ TAJ
- AR²** [Et] „den“: *ára arë, arië, Arien, arin, arinya, arya* × DOZ } Podle všeho Tolkien tento kořen později změnil na AS¹.
- AR³** [Et, S] „vedle, mimo, vně“: *ar, ara* } Srv. AD¹ a AS² z pozdějších zdrojů.
- ARAN** [PE17] ▷ AR¹ „vznešený“: *aran, aranel, aranië, Aranwë* } Jiný původ „královských“ slov naznačuje kořen GAR.
- ARAT** [PM, PE17, S] ▷ AR¹ > RAT: *arata, Aratar, aráto, arta-* (*Artaher*)
- AS¹** [PE17] „teplo, zejm. sluneční“: *árë, arma, asta-* ◇ ANAR, LAW² } Tento kořen patrně nahradil starší AR².
- AS²** [VT47] „vedle, mimo“: *ar, ar-* (*armaro*), *asa-* (*asambaro*) } Jiné zdroje mají AD¹ a AR³.
- ASAT** [Et]: *asto* „prach“
- AT¹** [Et] „otec“: *atar, atto* ◇ TAT¹ × AM¹
- AT² I.** [Et, PE17] „znovu, zpět“: *at-, ata* ◇ AK² ◇ EN¹;
- II.** [VT42, QL] „dva, dvojité“: *ata-* (*ataformaitë*), *atwa, -t* < ATAN, ATAT ◇ TAT² ◇ JU
- ATAN** [WJ*] ▷ AT²: *Atani* „Lidé, Druhý lid“
- ATAT** [VT42, Et] ▷ AT² > TAT²: *atatyá, atta, attëa* } Tento tvar kořene vznikl zdvojením původního AT² za účelem zesílení duálního významu.
- ATH** [PE17] „pomáhat, ulehčovat, uzdravovat“: *asa-* (*asalasta*), *asëa, asië, asya-* ◇ RED²
- AW¹** [WJ] } WA² kořen pro vyjádření pohybu pryč z pohledu věci, osoby či místa, jež se opouští, [Et] „pryč, ven, mimo“, [PE17] „jít, odejít, pominout“: *au-* (*aucir-*), *Aureldi, auta-*,

ava, ava- (*avanóťě*), *öa, öar, vanwa* ◇ 30, ET
 { Etymologie tvoří slovo *vanwa* z kořene WAN².

AW² [QL] *„bohatství“: *ausiě, autě* × o²

B

BA [W], PE17 { AB starý záporný kořen, zvolání
 „ne“: *vá* ◇ GU, LA, MU

BAD [Et] „soudit“: *Tel.* ◀ MBAD ◇ NAM

BAL [PE17, Et] „mocný, silný“: *val-, Valar, Valatári, Valinor, valya* ◇ BEL { Zpravidla s významem božské moci – avšak nevztahuje se k Jedinému, nýbrž zásadně k Mocnostem vstoupivším do stvořené Ardy.

BALAD « VLŘĹ [QL] *„cenný, důležitý“: *valda, valděa* ◇ BILID

BAN [PE17, Et] „krása (pramenící z bezchybnosti, neposkvrněnosti)“: *úvano, úvanimo, Vána, vaně, vanima, Vanimor, vanya* ◇ MAN⁴
 { V odvozených slovech v quen. splývalo s kořenem WAN⁴.

BAR [Et] pův. patrně „zvednout, vyvýšit“, později „zachránit, dát do bezpečí“: *varna, varnassě, varya-* ◀ BARAD, BARATH ◇ REK

BARAD [PE17, Et] ▷ BAR vyjadřuje velkou výšku spojenou se silou, velikostí, majestátností: *varanda, Varda* ◇ BARATH ◇ RAT⁴, TA3 { V QL uvedeno jako VŘDR.

BARAN [Et] *„hnědý“: *varně* ◇ RUS⁴

BARAS [Et] *„žhavý“: *Tel.* ◇ RUN²

BARATH [PE17, Et] ▷ BAR: *Tel.* ◇ BARAD

BAT [Et] „šlapat, kráčet“: *vanta, vanta-* ◇ RAT²

BE « VĪ, VĪI [QL*] „jako“: *elvëa, sívë, vë, vëalta-* ◇ IM² { Není jisté, zda by nemělo být spíše WE; ale

patří-li sem sind. *ben* „podle“, je staroeldarský tvar BE pravděpodobněji.

BEL [Et, PE17] „silný, velký“: *Tel.* ◀ BELEK ◇ BAL ◇ POLOD, TULUK

BELEK [Et] ▷ BEL *„velký, mocný“: *Tel.* ◀ MBELEK ◇ ALAT, TUR { Dle Etymologií se v quen. nevyskytuje, ale QL uvádí výrazy, jež by sem mohly patřit: *velicë, velitya-, velixë*. Původ hlásky *i* v jejich kořeni je však nejasný.

BEN [Et] „kout, roh“: *Tel.*

BER [Et] „statečný“: *verië, verya, verya-* ◇ KAN², STALAG

BEREK [Et] *„divoký, náhlý“: *verca* ◇ RAB⁴

BERETH [Et] *„buk“: *Tel.* ◇ PHER⁴

BES [Et] „oženit se, vdát se“: *venno, veru, vessë, vesta, vesta-, vestalë* { Viz též pozn. ke kořeni WED. QL uvádí ve tvaru VEŘE.

BEW [Et] „následovat, sloužit“: *Tel.* ◇ DEW⁴ ◇ NDUR

BILID « VLŘĹ [QL] *„cenný, důležitý“: *vilda-, vildima* ◇ BALAD ◇ MIR⁴

BOR [Et, QL] „vytrvat“: *vórëa, vórima, voro* ◀ BORON ◇ OJ⁴, STEL × WAR

BORON [Et] ▷ BOR: *voronda, voronwa, voronwië* ◇ SATAR

BUD [Et] „vyčnít“ ◀ MBUD

D

DA [WJ] allativní prvek: *-r (sir, tar)* ◇ NA⁴ × LO

DAB [Et] „vzdát se, ustoupit, dovolit“: *lav-* ◇ LEK, WAR

DAJ⁴ [Et] „stín“ (obyčejný, bez odkazu na tíživou temnotu): *laimë, laira, lëo* ◇ WATH

DAJ² [VT42] *„velký“: *Tel.* ◇ ALAT, UR² { Možná sem patří quen. *laita-* „chválit“.

DAJ³ [PE17] „hrozný, ohavný“: *Tel.* ◀ NDAJ ◇ ULUG

DAK [VT45] „zabít“ ◀ NDAK ◇ DJAK, MAK, NAK

DAL [PE17] „spodek, země“, [Et] „plochý“: *Tel.* ◇ LAD⁴ ◇ PAL

DAM [VT45] „bít“ ◀ NDAM ◇ TAM⁴ ◇ TARAM

DAN [WJ] „vrátit (se), vzít zpět“ ◀ NDAN

DAR [Et] „čekat, zůstat, zastavit se“: *Tel.* ◇ PUT

DARAK [Et]: *ráca* „vlk“ ◇ ŃGARAM

DARAM [Et] „bít, sekát“: *Tel.* ◇ TARAM

DAT [VT48, Et] „padat (k zemi)“: *lanta, lanta-, latta* ◇ LAT² ◇ TALAT

DE [VT48, WJ] zájmený kořen 2. osoby množného čísla: *-lda, -ldë, le* ◇ LE ◇ KE⁴

DEL [WJ] „jít, putovat“: *lelta-, lelya-* ◇ LED { Slovo *leya-* lze odvodit z varianty DEL i LED.

DEM [Et] „smutný, pochmurný“: *Tel.* ◇ DOM × MBER

DEN⁴ [WJ] „štíhlý (ale silný), ohebný“: *Lenwë* ◇ NIN⁴, THAR²

DEN² [Et] „díra, mezera, průchod“: *Tel.*

DER⁴ [Et] „dospělý muž“ (jakékoli mluvící rasy): *ner* ◀ NDER ◇ 3AN⁴ { Odvozené slovo má *n* jednak přichýlením k NI⁴, NIS, jednak vlivem zesíleného NDER. Pozdější zdroj odvozuje od NER.

DER² [PE17] „obtížný“: *Tel.* ◇ GUR, SRAG

DEW⁴ [VT45] „následovat“ ◀ NDEW ◇ BEW ◇ KHIL

DEW² [PE17] „chybovat, minout, nedosáhnout cíle“: *Tel.* ◇ LOJ⁴

DIL [Et] „ucpat, zaplnit díru“: *Tel.* ◇ TAP

DIŃG [Et, VT45] onom.: *Tel.* ◇ TIŃG

DIP [PE17] „slabý, ohnutý, svěšený“: *limpa* ◀ NDIP ◇ KWI

DJAK [HKF, PE14*] „obětovat“: *yac-*, *yangwa*
◦ DAK

DJEL [Et] „cítit strach a odpor, hnusit si“: *yelmë*,
yelta-, *yelwa* ◊ PHEW

DO3 [Et] *, „noc“: *ló*, *lómë* (& DOM), *lóna* × AR²

DOM [Et] „bledý, mdlý“: *lómë* (& DO3), *tindómë*
◦ DEM } Původním významem zde uvedeného
lómë bylo „šero, soumrak“; toto však splynulo se
slovem odvozeným od DO3 „noc“. Význam kořene
se zachovává ve slově *tindómë*.

DOR [W], PE17 „vysušený, tvrdý, tuhý, nepod-
dajný“: *norna*, *Norno* ◀ NDOR² ◊ DORON ◊ PARAK,
STAR, TARAG } Počáteční *d-* se mění na *n* vlivem *n*
v následující slabice.

DORON [Et] ▷ DOR „dub“: *lindornëa*, *norno* } QL
odvozuje od NOŘO.

DUB¹ [Et] „ležet, těžce doléhat“: *lumna*, *lumna-*
◦ LUB

DUB² [PE17] *, „ohýbat“: *lúva* ◀ NDUB ◊ KU3 } VT47
odvozuje od LU².

DUJ [VT48, Et] „proudit, lít se; zaplavovat, máčet“:
luimë, *luíta-* ◊ LOG, SIR

DUL [Et] „skrývat, halit“ ◀ NDUL

DUN [Et] „tmavý (o barvě)“: *Tel*.

E

EK¹ [VT48, Et, QL] „hrot, špička“: *ecco*,
pipinehtar ◊ EKET ◊ NEK¹ ◊ EREK, NAS, TIL¹

EK² [VT49*] } KE² kořen vyjadřující možnost n.
nejistotu: *ec-*, **encë*

EKES [VT47] > KES „ostatní, jiný“: *exa*, *exë*

EKET ◀ EKI [Et] ▷ EK¹ „kopí“: *ehtë*, *ehtyar*

EL [W], PE17, Et] „hvězda“: *él*, *ela*, *élë*, *menel*
◊ ELEN } Tato skupina slov se zakládá na nejstarším
slově, které u Cuiviénu zaznělo. Bylo to zvolání
„hle!“, jež elf vyslovil, když spatřil hvězdy. To se
také uvádí jako původní význam kořene.

ELEN [W], PE17 ▷ EL „hvězda“: *elda*, *Eldar*, *elen*,
Elentári, *elenya*

ELED [W], Et] > LED „odejít“: *Eldo* } Toto slovo
je pojmenováním elfů, kteří se vydali na západní
cestu; slovo *Elda* je odlišného původu a vztahuje se
k „Hvězdnému lidu“, tedy ke všem elfům. V queni-
jštině se *Eldo* téměř nepoužívá a jeho význam
pojmenování *Elda* převzalo.

EM¹ [PE17] „zobrazovat“: *emma*, *indemma*,
quantemma

EM² [VT48] „matka“: *emil*, *emmë* ◊ AM¹

EN¹ [VT47, 48, PE17] „znovu“, pův. význam možná
„stále“: *en-* (*enyalië*) ◊ ENET ◊ AT²

EN² [Et] „tam, tamhle“, v časových souvislostech
ukazuje do budoucnosti: *en*, *enta*, *enwa*, *en-
yárë* ◊ TA¹ × JA²

EÑ [VT39] „být, existovat“: *Eä*, *ëa-*, *ëala*, *engwë*
◊ NA²

ENED [Et, PE17] > NED „střed“: *endë*, *Endor*, *enya*
◊ ENEL

ENEK [VT47, 48, Et] > NEK³ „šest“: *enenquë*, *enquë*,
enquië

ENEL [VT47] > NEL „uprostřed, mezi“: *enel*,
enelmo ◊ ENED

ENET [VT48] ▷ EN¹: *enta*, *entë*

EP [VT42, 44, 49*] prostorově „před“, časově „po“:
ep(e)- (*epessë*), *epë*, *epeta*, *epetai* ◊ AP² × NO²
} Toto zdánlivé zmatení významu vychází z toho,
že budoucnost je v queništině „to, co máme před
sebou“.

ER [VT42] „jeden, jediný“, [Et, QL] „být o samotě“:
er, *erda*, *eressë*, *eressëa*, *erinqa*, *Eru*,
erumë, *erya* ◊ MIN

ERED [Et] > RED¹: *erdë* „semeno“

EREK [Et] „trn“: *erca*, *erca-*, *ercassë* ◊ EK¹, NAS

ES [Et] „označovat, jmenovat“: *essë*, *esta-*

ESED [W], Et] > SED „klid, odpočinek“: *Estë*
} Třebaže v queništině (narozdíl od sindarštiny) je
tento rozšířený základ vyhrazen pro jméno jedné
z Valier, někdy se používá místo základního SED,
kterýžto svou podobou *ser-* má v češtině nešikovně
asociace.

ESEK [Et] *, „rákosí“: *escë*

ESTEL [W] > STEL: *estel* „naděje“

ET [Et, VT45, 48] „ven, vně“: *et*, *et-* (*etsir*), *etsë*,
ettelë, *ettelëa* ◊ ETER ◊ AW¹, LO × MI

ETER [Et] ▷ ET „otevřít se“: *Tel*. ◊ PAT¹ × KHOL

EW [PM] } WE² *, „osoba“: *Tel*.

G

GAJ¹ [PM] „úcta, bázeň“, [W] „ohromit, vyděsit“:
aica, *aiya!*, *áya* ◊ GAJAR, GAJAS¹, GAJAS² } Jinde
se jako základ uvádí AJ¹.

GAJ² [Et]: *aira* „červený, ruměný“ ◊ KARAN, ROJ²,
RUS¹

GAJ³ [PE17] „zet, rozšiřovat se, otevírat se“ ◊ GAJAR
◊ ŃGAJ² ◊ GAS

GAJAR [PM] ▷ GAJ¹, [PE17] ▷ GAJ³ „moře“ (pův.
Veliké moře): *airon*, *ëar* } Jinde odvozováno
od AJAR bez souvislosti s velikostí či hrůzou.

GAJAS¹ [PM, VT43*] ▷ GAJ¹ „svatý, posvátný“: *aira*,
airë, *airëa*, *airita-*, *aista* ◊ AJAN } Jinde se
odvozuje od AJ¹.

GAJAS² [Et] ▷ GAJ¹ „strach“: *aista-* ◇ RUK
GAL¹ I. [PE17] „růst (jako rostliny), vzkvétat, být silný, zdravý“, **II.** [Et] „prospívat, dařit se“: *alma, almarë, almárëa, almië, alya* ◀ GALAD, GALAS¹ ◇ LAW¹ } Druhý význam tohoto kořene a slova z Etymologií byla patrně přesunuta k AL¹.
GAL² [Et, VT45, PE17] „svítit“: *úyalë* ◀ ŃGAL ◊ GIL, KAL
GALAD [Et, UT] ▷ GAL¹ „strom (rozložité)“: **al, alda, Aldaron, aldëon* ◇ ORON
GALAS¹ [Et] ▷ GAL¹ „veselit se, být šťastný“: *alassë, alassëa* ◇ MBER
GALAS² [QL*] „mramor“: *alas, alasca, alasta*
GAP [Et] „hák, dráp“: *ampa* ◊ GAT¹ ◇ REP
GAR [Et] **„mít, držet, vlastnit“: aran, arda, armar, arwa, -arwa (aldarwa), aryon* ◀ GARAT ◊ 3AR ◊ KHER } Jiná, pozdější etymologie slova *aran* je uvedena u kořene ARAN.
GARAT [Et] ▷ GAR: *arta* „opevnění“
GAS [Et] „zet, zívát“: *assa* ◇ GAJ³, JAG
GAT¹ [Et] **„chytit, zachytit“: atsa* ◊ GAP ◊ REP
GAT² [Et] **„jeskyně“: Tel.* ◊ GATH ◊ PHELEG, ROD
GATH [Et] ◊ GAT²
GAW [Et] „vymyslet, vynalézt“: *aulë, Aulë* (lidová etymologie), *auta-* ◊ GOW
GEŃG [Et, VT45] „nemocný“: *engwa, Engwar, *yengwa* ◇ KWOL, LEW
GEREN [QL*] „železo, ocel“: *eren* ◊ JEREN ◊ AŃG
GIL [Et, PE17] „svítit (bíle n. bledě)“: *Ilma, Ilmen, tingilindë, tingilya* ◀ ŃGIL ◊ GAL², RIL, SIL, THIL ◊ IT¹
GIR [Et] „třást se, chvět se“: *Tel.* ◊ KWATH, PAP
GJEL [Et] **„radovat se, jásat“: yello* ◇ MBER
GJER [Et] **„opotřebovat“: yerna, yerya-*
GLAD [PM] ▷ LAD² „smát se“: *Tel.*

GLAM [Et] ▷ LAM **„zvuk, hluk“: Tel.* ◊ ŃGJALAM
GLAN [VT42] ▷ LAN¹ „okraj, lem, hranice, mez“: *Tel.*
GLAWAR [Et] ▷ LAWAR **„zlato, zlaté světlo“: Tel.*
GLIB [VT45] ▷ LIB² **„mast“: Tel.*
GLIŃG [Et] ▷ LIŃG „viset“: *Tel.*
GLIR [Et] ▷ LIR „zpívat“: *Tel.*
GLIS [PE17] ▷ LIS **„med“*
GLOS [VT42] ▷ LOS² „bílý“: *Tel.* ◊ GOLOS
GOLOB [Et]: *olwa* „větev“ } Jinde uvedeno jako OLOB.
GOLOS [Et] ▷ LOS² **„sníh“: olos, olossë* ◊ GLOS ◊ SRIS
GON I. [PE17] **„kámen (jeden)“: *on* **II.** ◀ ONO [QL] „tvrdý“: *onin* ◀ GONOD
GONOD [Et] ▷ GON „kámen (materiál)“: *on, ondo, Ondolindë, onwa* ◇ SAR¹
GOR [Et] „prudkost, ukvapenost, pud“: *ormë, orna* ◊ 3OR¹, 3OR², KHOR ◊ ALAK
GOS [Et] „hrůza, děs“: *ossë, Ossë* (lidová etymologie) ◊ GOTH ◊ ŃGUR², RUK, THOS } Jiné odvození viz OS².
GOTH [Et] ◊ GOS
GOW [Et] „vymyslet, vynalézt“ ◊ GAW
GRAW [VT47]: *röa* „pes“ ◇ SAW²
GROJ [Et] ▷ ROJ² „červený, zrzavý“: *Tel.*
GRON [PE17] ▷ RON² „pevný, hmotný“: *Tel.*
GROT [WJ] ▷ ROT „kopat tunel, hloubit“: *Tel.*
GRUD [VT45] ▷ RUD **„kyj“: Tel.*
GRUK [WJ] ▷ RUK „strach“: *Tel.*
GU [Et] } UG¹ záporný kořen, často se zlými souvislostmi: *u-, ú- (úvanimor)* ◊ U ◊ BA, LA, MU } Pozdější zdroje mají záporný prvek *ú* bez souhlásky už v prajazyce (u) a neuvádějí „zlé souvislosti“.

GUR [PE17] „obtížný, tuhý, těžký, těžkopádný“: *urda, ur-, uru- (urucarín)* ◇ DER², SRAG
GWAL [PE17] „být podrážděn, vzrušen“: *inwalmë, walda, walmë, walta-, walya-* ◊ WAL
GWEN [Et] **„svěží, světlezelený“: wën, wenyä* ◊ LAJAK, NETH¹, WIR² } Asociováno s WEN¹ „dívka“, ale je to od původu odlišný kořen.

3

3AN¹ [Et] „samec, muž“: *hanu, hanwa* ◇ DER⁴ × IN¹
3AN² ◀ HAN [VT43] „přidat, zvětšit, ocenit“: *han, hanta-* ◊ AN¹
3AR [Et] „mít, držet“: *haran, harma, harwë, harya-, haryon* ◊ GAR
3EK ◀ HEK [WJ] „zvlášť, odděleně, samostatně“: *Heceldamar, hecil, hecilë, hecilo, hehta-, hequa*
3EL [Et] „nebe, obloha“: *hellë, helwa* ◊ KHEL
3O [WJ, Et] „z, od, pryč“ (z pohledu mimo objekt, o němž je řeč): *hó- (hócir-), -o* ◊ AW¹, LO
3OR¹ [VT41] „varovat, radit, pobízet, naléhat“ (zejm. o hnutích mysli): *or-, órë* ◊ GOR, KHOR ◊ NID } Odvozená slova ztratila počáteční souhlásku, což je patrně jev nepravidelný; nastal možná kvůli pozdější významové asociaci s kořenem OR.
3OR² [VT45]: *horro, orro* výkřik strachu, bolesti či znechucení ◊ GOR

I

IB¹ [QL] „rojit se, hemžit se“: *imbilë, imbilincë*

IB² [PE17] *, „útes, sráz“: *imbë* (& IM¹) } Ve VT45 zřejmě totéž uvedeno jako IMBE „hluboké údolí“.

ID [Et, PE17] „toužit, přát si“: *indo, irë, írma* o IR o JES¹, KHO, MER } Pozdější etymologie slova *indo* je uvedena u základu INID.

IKW [QL] „žádat, prosit“: *iquin, iquis, iquista, iquista-*

IL [Et, VT48] „vše“: *il- (ilquen), ilqua, ilya* < ILU o KWA¹

ILIM < ILI [QL*] „mléko“: *ilimba, ilin*

ILU [Et] > IL „vesmír, vše“: *ilu, ilu- (ilucara), Ilúvatar, ilúvë*

IM¹ [PE17, VT45, QL] } MI „v, uvnitř, dovnitř“: *imbë, imbi, imbit, imi*

IM² [QL] „stejný, podobný“: *iminqua, inqua, inquilë* o BE

IN¹ [Et] } NI¹ „samice, žena“: *inimeitë, inya* x 3AN¹

IN² [PE17] „srdce, mysl, nitro“ < INID

INID [VT41] > NID, [PE17] > IN² „mysl, nitro“: *indo, indómë* } Etymologie odvozuje od ID.

INIK [Et] *, „tušit, předpokládat“: *inca, intya, intya-, intyalë* o NAW

IÑG [PM] *, „nejvyšší“, [Et] „první, přední“: *inga, ing(a)- (ingaran), ingor, Ingwë* o MIN

IR [PE17] „toužit, přát si“: *írma* o ID } VT45 vykládá jako „krásný“ – jsou to zřejmě různé způsoby, jak zakořenit příd. jm. *írma*.

IS¹ [Et, VT41, QL] „znát, vědět“: *ista-, Istari, istima, istya, istyar* o KHAN¹, ÑOL, SAJ¹

IS² [QL] *, „bílý, bílý“: *is, isca, iscanë* o NIKW

IT¹ [PM, PE17] „blýskat se, třpytit se, zářit“: *ita-, íta, Itaril, itila* o GIL, RIL

IT² [QL] „kousat, bodat“ (o hmyzu), přen. „rozčlovat“: *itis, itisya-, itsë* o NAK

ITHIL [Et*] > THIL „Měsíc“: *Isil* x ANAR

J

JA¹ [PE17] částice vztažných zájmen a příslovcí: *ya, yassë* o MA¹

JA² [Et, QL] „tam, támhle, tehdy“: *yá, yalúmë, yalúmëa, yana, yára, yárë, yáressë* x EN² } Podle PE17 jsou oba kořeny JA původně totožné.

JAB [Et, QL] „plod“: *yav-, Yavanna, yávë, yausta* o MAR¹

JAG [PE17] „mezera, propast“, [Et] „zet, zívát“: *yanga-, yávë* o GAS

JAJ [Et] „vysmívat se“: *yaiwë*

JAK¹ [Et]: *yat* „krk“ o JAT

JAK² [QL] „kus hovězího dobytka“: *yacco, yaxi*

JAL [VT46]: *, „volat, povolávat“: *enyalië, yal-* o JAM

JAM [VT46, QL] „křičet, volat“: *yam-, yáma, yambo* o JAL o KAN¹

JAN¹ [PE17] „široký, rozlehlý; obrovský“: *yána, yanda* o PAL

JAN² [Et]: *yána* „svatyně“ < AJAN

JAR [Et] „krev“: *yár* o SEREK

JAT [Et, QL] „spojit“: *yanta, yanwë, yatta* o JAK¹ o LIM x KIL

JE [VT46] „být“: *-ië, ye* o NA² } Kořen zvláštní formy slovesa „být“ vyskytující se jen ve Fírielině písni.

JEL [Et] „dcera“: *-iel (Uinéniel), yeldë* o JEN² } V Etymologiích zrušeno a změněno na JEN², ale později patrně obnoveno [PE17, UT].

JEN¹ [Et] „rok“: *Endien, linyenwa, yén*

JEN² [Et] „dcera“: *-ien (Arien), yendë* o JEL, JON

JER [VT46] „cítit sexuální touhu“: *yéré* o JES¹

JEREN [QL] „železo, ocel“: *yeren* o GEREN o AÑG

JES¹ [Et] „toužit“: *yesta-* o JER o ID, MIL¹

JES² [Et, LotR*] „předcházet“: *yessë, yessëa* < JESET x NDEW } Etymologie uvádí ES, ESET, a to s otazníkem. Na základě údajů z Pána prstenů se kořen mění na JES, JESET.

JESET [Et, LotR*] > JES²: *yesta* o MIN

JO [WJ] „s, dohromady“, ke spojení více než dvou objektů: *yo, yo- (yomenië)* o WO

JOD [PE17] „ohrazovat, uzavírat“: *-ion(dë), yonda, yondë, yonna, yonwa, yor-* o PEL¹

JOL [QL] „zapáchat“: *yol-, yolmë* o ÑOL x NARAD

JON [Et] „syn“: *-ion (Anárion), yondo* o JEN², ÑGJON

JU [Et] „dva, oba“: *yú- (yúcalë), yúyo* o AT² } Možná sem patří i duální koncovka *-u*.

JUK [Et] „použít“: **yuhä-* o MAG²

JUL¹ [PE17, WJ] „pít“: *yulda, yulma, yulmë* o UL o SUK¹, SUG, SOK

JUL² [Et] „doutnat“: *yúla, yulma, yulmë* o RUN²

JUR [Et, QL] „běžet“: *yur-, yuro* o LOKW, LOP, NOR

K

KA [VT47] „dům, domov“ < KAW¹

KAB [VT47] „držet, zadržovat, obsahovat“, [Et] „dutina“: *camba, cambë* o KAM³ o MAP

KAJ¹ [Et, PE17, QL] „ležet“: *caila, caima, caimasan, caimassë, caimassëa, caita-* o KHAW²

KAJ² [*] krátký základ číslovky „deset“ < KAJAN o KWAJ

KAJAN [Et] „deset“: *cainen* o KWAJAM } Zřejmě změněno na kořeny začínající na kw.

KAK [QL] „smát se“: *cac-*, *cancalë* ◇ LAD², MIR²
KAL [Et, VT47, PE17] „svítit (obecné slovo)“, [QL] „svítit zlatě“: *cal-*, *cala*, *calaina*, *calima*, *callo*, *calma calta-*, *calya-* < AKAL < KALAR ○ GAL², ŃGAL, SKAL
KALAK [VT47] „sklo“: *calca* ◇ KHJEL
KALAP « KALPA [Et] „nádobu na vodu“, [QL] „držet, obsahovat“ (zejm. o kapalinách): *calpa*, *calpa-* ○ KULUP } V QL psáno KĹPL.
KALAR [Et, VT47, PE17] ▷ KAL „světlo“: *calar* < AKALAR
KAM¹ [QL] *, „červený“: *camillo*, *camilot*, *campi-lossë*, *campin* ◇ KARAN
KAM² [VT44] „hodit se, souhlasit“: *ócama-*
KAM³ [VT47*] „dostat“: *cam-* ○ KAB ◇ ŃGET
KAN¹ [PM, VT47] „hlasitě volat“, odtud „povolávat, velet, požadovat“; [PE17] „vést“: *can-*, *cáno*, *canwa* ○ KON ◇ JAM; KHES¹
KAN² [Et] „odvážit se“: *cánë*, *canya* ◇ BER, NOL
KAN³ [VT47, 48] „čtyři“: **canquë* < KANAT
KANAT [VT47, Et] ▷ KAN³ „čtyři“: *canta*, *cantëa*
KANU « KANA [QL] „olovo“: *canu*, *canuina*, *canuva*
KAP [QL, Et] „skákat“: *cap-*, *capta-* ◇ KHAL²
KAR [Et, PE17, QL] „dělat, vyrábět, stavět“: *car-*, *Carmë* ○ KJAR ◇ MAJ¹, TAN¹
KARAK [Et, QL] „ostrý tesák, osten, zub“: *caraxë*, *carca* ○ KHARAS ◇ NELEK } QL má ve tvaru KĹKĹ.
KARAN [Et, QL] „červený“: *carnë*, *Carnil*, *carnimírië* ◇ GAJ², KAM¹, ROJ²
KARAP « K^ARP^AR [QL] „škubat“: *carpalë*, *carpalima*, *carpan* ◇ RIK³
KAS [Et, PE17, QL] „hlava“: *cár*, *cassa*, *castëa*
KAT [Et] „tvar“: *canta*, *canta-* ◇ WEN²

KAW¹ [PE17] „kryt, úkryt“, [VT47] ▷ KA „dům, domov“: *cauma*, *cöa* ◇ MBAR
KAW² [QL] „shýbat se, sklánět se“: *cauca*, *cauco*, *cauta-*, *cav-* < KAWAR ◇ KU³, NDUB
KAWAK¹ [WJ] „vrána“ (onom.): *quáco* ◇ KOROK¹
KAWAK² [VT47] „žába“ (onom.): *quácë*
KAWAR [QL*] ▷ KAW² „bát se“: *caurë*, *caurëa* ◇ RUK
KE¹ [VT48] zájmený kořen 2. osoby j. č. v důvěrné formě: *ce*, *tyë* ◇ DE, LE
KE² [VT47, 49] } EK² slovní základ vyjadřující možnost, nejistotu: *cé*
KEK [QL] „kvokat“ (onom.): *cecet* ◇ KWA², KOROK², POROK
KEL [Et, PE17, QL] „jít, běžet (zvl. o vodě), plynout, stékat“: *celma*, *celumë*, *ehtelë* ○ KJEL¹, KJEL², KWEL ◇ SIR, UL
KEN [VT41, PE17] „vidět, vnímat, všímat si“: *cen-*, *cenda-* ○ KHEN ◇ TIR, THE
KEM [Et, VT45, QL] „půda, země, hlína“ < KEMEN
KEMEN [*] ▷ KEM: *cemen*, *cemna*, *cemnaro*, *Kementári* } Kořen je psán jako KEM, ale odvozená slova ukazují na rozšířený kořen KEMEN.
KES [VT47] *, „jiný, ostatní“ < EKES ◇ KHJA
KETH [PE17] „vyšetřovat, zkoumat“: *ces-*, *cesya-*, *cesta-*, *ecces-* ◇ SAK
KEW¹ [VT48] *, „nový, čerstvý, opakovaný“: *ceuranar*, *ceurë*, *ceuta-*, *céva*, *-quë* (*minquë*) ◇ WIN
KEW² [PE17] „žít (o rostlinách)“: *laiquë*, *quëa* ◇ LAW¹
KHAD [VT45] „sedět“, [QL] „lpět, zůstat“: *har*, *har-*, *harë* ○ KHAM } V Etymologiích kořen zrušen a změněn na KHAM, sloveso *har-* se však v této podobě vyskytuje v Cirionově přísaze. V QL

uvedeno jako HAŘA.

KHAG [Et] *, „mohyla, hromada“: *hahta* ◇ KUB
KHAJ [Et, VT45] „daleký, vzdálený“: *avahaira*, *eccaira*, *haira*, *háya* ◇ PALAN
KHAL¹ [Et, PE17] „zvednout, zvýšit“: *halla* ◇ OR } Podle PE17 souvisí s KAL „světlo“: vyjadřuje vl. pohyb vzhůru – k obloze, ke světlu.
KHAL² « HALA [QL] *, „skákat“: *haloisi*, *haloitë*, *halta-* ◇ KAP
KHAM [Et, VT45] „sedět“: *hamma*, *ham-* ○ KHAD
KHAN¹ [Et] „rozumět, chápat“: *handa*, *handassë*, *handë*, *handelë*, *hanya-* ◇ IS¹, SAJ¹
KHAN² [VT47] „bratr“: *háno* ◇ TOR¹
KHAP¹ [VT41] „vázat, upevňovat, zbavovat svobody“, [PE17] „držet, zadržovat, ponechávat“: *hampa* ○ KHEP × LER
KHAP² [Et] „obalit, zahalit“: *Tel.* ◇ LAP¹, WAJ¹
KHAR [VT45] *, „přilba“: *harna* < KHARAN, KHARAP ◇ STOL
KHARAN [VT45] ▷ KHAR
KHARAP [VT45] ▷ KHAR „přilba“: *harpa*
KHARAS [Et] *, „sráz, ostrá skála“: *Tel.* ○ KARAK
KHAT [QL, Et] „vrhat, metat“: *hat-*, *hatal*, *hatsë*, *hatsëa*
KHAW¹ [PE17] *, „obrovský“: *höa*, *haura* ◇ ALAT × PIK
KHAW² [Et] „odpočívat, být v klidu“: *hauta-* ○ KAJ¹ ◇ SED } V sindarštině asociováno s KHAG „mohyla, hrob“.
KHEL [QL*] „fialový“: *helilohtë*, *helin*, *helinillë*, *helinwa*, *helinquila* ○ ZEL } Bylo by možno aktualizovat též jako ZEL, a potom by bylo totožné s kořenem pro „nebe, oblohu“.
KHELEK [Et] „led“: *helca*, *helcë* ○ KHJELES } V QL jako HELE, HĹKL.

KHEN [VT45, PE17] „vidět, dívat se, hledět“
 ◁ KHENED ◦ KEN

KHENED ◀ KHEN-D-E [Et] ▷ KHEN „oko“: *hen*

KHEP [VT41, PE17] „zadržovat, ponechávat (si)“:
 **hep-* ◦ KHAP¹

KHER [Et, QL] „vládnout, ovládat, vlastnit“: *héra*,
heren, *herenya*, *heri*, *heru* ◦ GAR, TUR

KHES¹ [VT45] „velet“: *hesto* ◦ KAN¹

KHES² ◀ HESE [QL] „vadnout“: *hessa*, *hesta-*
 ◦ KWEL

KHIL [Et, PE17, WJ] „následovat“: *Hildor*, *hilya-*,
tarhildi ◦ DEW¹

KHIM [Et] „lpět, lnout“: *haimě*, *himba*, *himya-*
 ◦ LEB

KHIN [WJ, PE17] „dítě“: *Eruhíni*, *hína* ◦ SELED

KHIR [PE17] „najít“: *hir-*

KHIS [Et, QL] ◦ KHITH } V QL jako HISI.

KHITH [Et, PE17] „mlha“: *hísě*, *hísiě*, *hiswa*,
hiswě ◦ KHIS, MITH

KHJA [VT49*] „jiný“: *ahya-*, *hya* ◦ KES

KHJAR [Et] „levice“: *hyarma*, *hyarmaitě*,
hyarmen, *hyarmenya*, *hyarya* ◦ KURUM
 × PHOR

KHJEL [Et] „sklo“ ◁ KHJELES ◦ KALAK

KHJELES [Et] ▷ KHJEL: *hyellě* ◦ KHELEK

KHO [Et] „srdce“ (fyzicky): *Tel.* ◁ KHON ◦ ID

KHOL [PE17] „zavřít“: *holla*, *holta-*, *holya-* ◦ PAK
 ◦ SKOL × ETER

KHON [Et, QL] ▷ KHO „srdce“: *hón*, *hondo* } QL
 uvádí jako HONO.

KHOP [Et] *„přístav“: *hópa*, *hopassě* ◦ LOD

KHOR [Et] „spouštět, hnát“: *hórě*, *hórěa*, *hormě*,
horta-, *hortalě*, *horya-* ◦ SIW ◦ GOR, 3OR¹

KHOT¹ ◀ HOTYO [QL] „kýchat“: *hontě*, *hontyě*,
hot-, *hontossě* ◦ TJOS

KHOT² [PE17] „shromáždit (ve zmatku),
 pomíchat“: *hosta-* ◦ KHOTH

KHOTH [Et, QL] „shromáždit“: *hossě*, *hosta*,
hosta-, *hostar* ◦ KOM¹ } Pro další slovo *horma*
 [QL] bychom patrně potřebovali variantu KHOS.

KHU [PE17] „klít, proklínat“: *húna*, *húta-* ◦ SKU
 × AJ¹

KHUG [Et] „štěkat, výt“: *huan*, *huo* ◦ ŃGAW, SAW²

KIL [Et] „dělit“: *cilmě*, *cilya* ◦ KIR, SKIL ◦ STAK
 × JAT

KIR [Et, PE17, QL] „řezat, sekát, roztínat“: *certa*
 (přes sind.), *cirmě*, *cirya*, *ciryamo* ◁ KIRIK, KIRIS
 ◦ PHALAK, RIS, SJAD

KIRIK [Et] ▷ KIR *„srp“: *circa*

KIRIS [Et, VT45, QL] ▷ KIR+RIS „řezat, sekát“:
cirissě

KIT [QL] „lechtat“: *citya-*, *cityalě*, *cityalěa*

KJAB [Et, QL] „chuť“: *tyausta*, *tyav-*, *tyávě* } QL
 uvádí jako TYAVA.

KJAR [Et] „způsobit“: *tyar-*, *tyaro* ◦ KAR

KJEL¹ [Et] „končit“: *tyel*, *tyel-*, *tyelima*, *tyelma*
 ◦ TEL¹, KEL ◦ MET, TELES

KJEL² [PE17] „pomalu, postupně klesat“: *tyellě*
 ◦ KEL ◦ NDU × AM²

KJELEK [Et] „svižný, čilý“: *tyelca* ◦ LAK¹ × LUB

KJELEP [Et, PM] „stříbro“: *telemná*, *telpě*,
telpilin, *telpina*, *telpingwě* } Quenijská slova
 odvozená od tohoto kořene by v důsledku pravidelného
 hláskového vývoje začínala na *ty-*, ale pod vlivem
 telerijštiny se častěji používají tvary na *t-*.

KOJ [QL] „žít“: *coimas*, *coina*, *coirě*, *coirěa*, *coi-*
viě, *coitě* ◦ KUJ ◦ LAW¹, WEG² × ŃGUR¹ } Viz též
 pozn. ke kořeni KUJ.

KOL [VT39, PE17] „nést“: *cólě*, *cólemaina*, *cóleva*,
collo, *cólo* } QL má v podobě KOHO a s překladem

„snášet, trpět“.

KOM¹ [PE17] „shromažďovat, sbírat (se) – přinést
 či přijít na jedno místo“: *combě*, *comya-*,
ócom-, *ocombě* ◦ KHOTH × SPAR²

KOM² [QL] *„kulatý“: *cóma*, *cóměa* ◦ KOR ◦ NDOL¹

KON [PE17] „vést; pán“: *Turucondo* ◦ KAN¹ } Vedle
 KAN¹ druhá varianta vysvětlení sind. jmen *Turgon*,
Fingon ap.

KOR [Et, PE17] „kulatý“, [QL] „být kulatý, valit se“:
corin, *corna*, *corně*, *coron*, *coromindo* ◦ KOM²,
 SKOR ◦ RIN

KOROK¹ ◀ KORKA [Et] „vrána“ (onom.): *corca*
 ◦ KAWAK¹

KOROK² [VT47] „slepice“ (onom.) ◦ POROK ◦ KEK

KOT¹ [Et*] „zápasit, mít spor“: *cotsě*, *cotya*,
cotumo ◀ OKOT ◦ KOTH } Tato varianta kořene
 byla sice v Etymologiích zrušena, ale odvozená
 slova nasvědčují jeho platnosti.

KOT² [QL*] „ořech“: *cotě*, *cotsěa*, *cottulě*,
cotulwě

KOTH [Et, QL] „zápasit, mít spor“: *cos*, *costa-*
 ◦ KOT¹, ŃGOTH } V QL psáno koso.

KU [Et, VT45]: *cucua* „holubice“ (onom.)

KUB [Et]: *cumbě* „hromada, návrší“ ◦ KUP, KUM²
 ◦ KHAG, TUN

KU3 [Et] „oblouk“: *cú*, *cúna* ◦ DUB², KAW², LU²

KUJ [Et] „probudit se, oživit“: **cuiva*, *cuivě*,
cuivěa, *cuiviě*, *Cuiviénen*, **eccuitta-* ◦ KOJ,
 TUJ × PHUM } Někt. doložená slova působí mírné
 zmatení kořenů koj a kuj (významově i zvukově
 příbuzných); nečiní však velkých problémů je
 rozlišit a několik slov jim případně přizpůsobit:
 navrhuji základ *coi-* pro „život“, *cui-* pro
 „probouzení, bdělost“.

KUL [Et] „zlatorudý“, [QL] „zlato“: *culda*, *culina*,

cullo, culuina, culuma, culusta ◇ LAWAR
KULUP « KLPL [QL] „držet, obsahovat“ (zejm. o kapalinách): *culpa-* ○ KALAP
KUM¹ [Et] „prázdný“: *cúma, cumna* ◇ LUS
KUM² [QL] „nahromadit, navršit“: *cum-, cumba, cumbë* ○ KUB × SAP
KUP [QL] „hrb“: *cumpo, cupta-, cuptulo* ○ KUB ◇ TUM
KUR [Et] „(technická) dovednost, chytrost“: *curo, Curumo, curwë* ◇ PHIN¹ } Tento kořen zjevně používá pevnou ómatinu: KURU.
KURUM [Et] „levý“: *Tel.* ◇ KHJAR
KWA¹ [W], VT42] „plný, úplný, celý“: *aqua, -qua, -inqua (alcarinqua)* ◇ KWAJ, KWAT ◇ IL × LUS
KWA² « QAHA, QAQA [QL] „kachna“ (onom.): *quá, quaquá-* ◇ KEK
KWA³ [VT45] „něco“: *ilqua*
KWAJ [VT42] ▷ KWA¹ „deset“, jakožto „všechno, všech deset prstů“ (při počítání) ◇ KWAJAM ○ KAJ²
KWAJAM [VT42] ▷ KWAJ: *quain, quainëa, quëan* ○ KAJAN
KWAL [Et, QL] „zemřít (v bolesti)“: *qualin, qualmë, qualumë, qualúmëa, unqualë* ○ KWEL, KWOL
KWAM [QL, Et] „nevolnost“: *quam-, quamba, quámë, quámëa* ◇ LEW, SLIW
KWAP [QL] „obchodovat, smlouvat“: *quap-, quapta-, quampa, quampalë, quaptalë* ◇ MBAKH
KWAR [VT47, PE17] „stlačovat, svírat, mačkat“, [Et] „pěst, sevřená ruka“: *quár, quárë* ◇ STAG, THAG; MA3, MAP
KWAT [W], Et, QL] ▷ KWA¹ „plný, úplný, celý“, [PE17] „plnit“: *quanta, quat-*

KWATH « QASA [QL] „třást se“: *quas-, quasil, quasilla* ◇ GIR, PAP
KWE [W] nejstarší kořen týkající se vokální řeči: *equë, eques* ◇ KWEN, KWET
KWEL [Et, QL] „slábnout, uvadat, umírat“: *quel-, quelmë* ◇ KWELEK ○ KEL, KJEL, KWAL, KWOL ◇ KHES², ÑGUR¹, PHIR
KWELEK [QL] ▷ KWEL „rozkládat se, hnít“: *quelehtë, quelet, queletya-, quelexië, quelexima* } Tento rozšířený kořen není uveden, ale v odvozeninách jej lze dobře rozeznat.
KWEN [W] ▷ KWE „ten, kdo mluví“, odtud „osoba, elf“: *quén, -quen (roquen), Quendelië, Quendi, Quenya* ◇ ELED } Tato slova vznikla v době, kdy elfové žádné jiné mluvící bytosti neznali a schopnost řeči považovali za svou nejvýraznější vlastnost. Souvislost slov s původním významem se však oslabila, takže kupříkladu neurčité zájmeno *quen* se může bez jakýchkoli problémů vztahovat třeba i k němým trpaslíkům.
KWER [PE17] „otáčet se“: *nuquerna, quer-* ◇ PEL²
KWES [Et] „ptačí pero“: *quessë, quesset* ◇ PIL¹
KWET [Et, QL, PE17] ▷ KWE „mluvit, říkat, oznamovat“: *quet-, quetil, quenta, quentalë, quentaro, quentëa, quetta* ◇ NJAR, NJAT
KWIKW [QL] „svěšený, ochablý“: *quinqua, quinquelë, quinquenna* ○ PIP ◇ DIP
KWIL [QL] „barva; zdobení“: *quilë, quilëa, quilin, quillë, quiltassë, quilya-*
KWILID « QLRL [QL] „klid“: *quilda, quildarë, quildë* ◇ LUR, RU3, SED
KWILIT « QLTL [QL] „pás“: *quilta, quilta-* ◇ RIP²
KWIN¹ [PE17] „hřeben, výběžek, horní hrana“: *quínë, quinna* ◇ PEK
KWIN² [QL] „pištět“: *quin-, quínë, quínëa* ◇ SIP

KWIŇG [QL, Et] „brnkat“ (onom.): *quinga-* ◇ TAŇG¹ } V Etymologiích psáno KWIG.
KWIR [QL] „roztáčet, šlehat“: *quirin, quirmë* ○ PIR
KWIS [QL] „mumlat, šeptat“: *quir-, quisquir-, quisquirindë* ◇ SLUS
KWIT « QITYI [QL] „plést“: *quintyë, quitima, quitin, quitya-*
KWOD « QOŇO, QOSO [QL] „dusit se“: *quonda, quor-, quorin, quosta-*
KWOL [QL] „nemoc, trápení“: *quol-, quolda, quolima, quolu, quolúvië* ○ KWAL, KWEL ◇ GEŇG, SLIW

L

LA [Et] } AL² „ne“, kořen prostého záporu: *il- (ilfrin), la- (lacarë), lá, lala, lau, laumë* ◇ BA, GU, MU } Dle některých poznámek Tolkien tento kořen opustil. [PE17]
LAB [Et, PE17, QL] „lízat, hýbat jazykem“: *lamba, lambë, lapsa-, lav-* ○ LAP² } Slovo *lambë* je asociováno též s kořenem LAM „zvuk“, vytvořeno bylo ale od LAB.
LAD¹ [Et] „široký, plochý“: *landa, lára* ○ DAL, LAT¹ ◇ PAL × AK¹
LAD² [PM] „smát se“: *lala-* ◀ GLAD ○ LAL ◇ KAK, MIR² } Změna *d* na *l* je v tomto postavení zřejmě nepravidelná.
LAG¹ [Et] „ostří, klín“: *lango* ◇ NEK¹
LAG² [PE17]: *lango* „krk“ ○ LAK² ◇ AKAS
LA3 [PE17] „křížovat, přecházet, překračovat“: *lá, langë, lango, lahta-, pella* ○ LAŇ

LAI [QL, PE17, VT45] „žít, kvést“: *lairë, laisi, laito*
 ◁ LAJAK ◦ LAW¹

LAIJAK [Et] ▷ LAJ: *laiqua* „zelený“ ◊ GWEN

LAK¹ [Et] „svižný“: *larca* ◁ ALAK ◊ KJELEK

LAK² [Et] „polykat“: **lac-*, *lanco* ◦ LAG² ◊ SLUK

LAL [PE17] „smát se“ ◦ LAD²

LALAM [Et] „jilm“: *alalmë, lalmë* ◊ ALAB
 { Odvozená slova byla též asociována s GAL¹, AL¹.

LAM I. [Et, VT39] „zvuk“: *láma, lámína, lamma, lamya-, nalláma* ◊ OM, SLON; **II.** [WJ, PE17] „zvuk, zvl. vokální, ale zmatený či neartikulovaný; hlas zvířete“ ◁ GLAM ◁ LAMAN

LAMAN [WJ] ▷ LAM *,*ti*, jejichž hlasy jsou LAM“, tj. zvířata: *laman, lamanwa* { Utvořeno rozšířením kořene LAM (ve druhém významu) stejným způsobem, jako od KWE bylo KWEN. QL má kratší LAMA.

LAN¹ [VT42] „okraj, lem, hranice, mez“: *lanca, landa, lanë, lanwa, lany-* ◁ GLAN ◊ REG, RIM²

LAN² [Et] „tkát“, [PE17] „splétat“: *lanat, lannë, lanwa, lany-* ◊ NAT, WEJ, WID, WIG²

LAÑ [PE17] „přes, za“: *lá, langa-, palla* ◦ LA3 ◊ THAR¹

LAP¹ [QL] „balit, halit“: *lapil* ◊ KHAP², WAJ¹

LAP² [Et]: *lapsë* „kojenec“ ◦ LAB { Kořen uveden zvlášť, ale pro odvozené slovo bychom si vystačili s LAB.

LAR [VT45, QL] „bohatý, tučný“: *lar, lárëa, larma, laru, larúva*

LAS¹ [Et, PE17] „list“: *lassë, lasselanta*

LAS² [Et, PE17] „poslouchat“: *lár, lasta-* ◦ SLAS
 { Kořeny LAS poskytují důkaz špičatosti elfích uší. Píše se: „elfí uši byly špičatější než lidské, měly tvar listu“ [Et].

LAT¹ [VT41, PE17, Et] „otevřený, přístupný“: *láta,*

latin, látina, latya- ◦ LAD¹ × PAK

LAT² [VT48] „na úrovni země, nízký, nízko položený“ ◦ DAT

LAT³ [QL] *,*hladký*“: *lalta-, latwa* ◊ PATH

LATH [Et] „řemínek“: *latta*

LAW¹ [QL, PE17] „(rostlinný) život“: *laucë, laucien, löa, loitë* ◁ LAWAR ◦ LAJ ◊ GAL¹, KEW², KOJ, TUJ

LAW² [Et] „teplý“: *lauca, laucima* ◊ AS¹, SA3

LAWAR [PE17, Et] ▷ LAW¹ „zlato, zlaté světlo“: *laurë, laurëa, lávar, löar* ◁ GLAWAR ◊ KUL, MALAT { Pův. zřejmě označoval květy jasných barev, zejm. zlaté, snad konkrétně Laurelinu – taková je souvislost s LAW¹.

LE [VT48, WJ] zájmený kořen 2. os. j. č.: *elyë, -l, -lya, lyë* ◦ DE ◊ KE¹

LEB [Et] „zdržovat se, zůstat, lpět“: *lemba, lemy-* ◦ LEM ◊ KHAD, KHIM

LED [WJ, PE17, Et] „jít, putovat“, v quen. a pův. zřejmě „odejít“: *lelya-, lenwë, lenweta-, lesta-* ◊ DEL, LEN ◊ MEN, RAT², WAN²

LEK [Et, VT41, PE17] „uvolnit, nechat, pustit, dovolit“: *lehtha-* ◊ DAB, LER

LEKW [QL] *,*kloub, spoj*“: *lequet, lequeta-* ◊ LIM

LEM [Et] „zdržovat se, zůstat, lpět“: *lenda-* ◦ LEB ◊ RETH

LEMEN [VT42, 48*] základ čísl. „pět“: *lemen, lemenya, lemnar* ◦ LEPEN

LEN [VT45, PE17] „cesta“: *lenna-* ◦ LED { Etymologie sice uvádí *lenna-* u kořene LED, ale lépe se odvodí od varianty LEN.

LEP [VT47] „šťourat, sebrat, chytit (prsty)“, [Et, VT42, QL] „prst“: *lepsë, lepsilë, lepta-* ◁ LEPEN, LEPEN, LEPER

LEPEM [VT47] ▷ LEP číslovka „pět“: *lempë,*

lempëa ◦ LEMEN

LEPEN [Et, PE17] ▷ LEP ◦ LEPEN

LEPER [VT47] ▷ LEP „prst“: *leper*

LER [VT41, PE17] „volný, svobodný, neupevněný, bez překážek v pohybu“: *léra, lérina, lerta-, lerya-* ◊ LEK, PHAJ² × KHAP¹

LEW [QL] *,*nemoc, nevolnost*“: *leucë, leumë* ◊ GEŇG, KWAM, SLIW

LEWEK [PE17] „červ, plaz“: *leuca* ◊ AŇGU

LI¹ [Et, QL, VT48] „mnoho“: *-li, lië, lin-* (*lindornëa*) ◊ MAJ³, OL²

LI² [QL] *,*„splétat“*: *lia, liantassë, liantë, línë* ◁ LIM ◦ SLIG ◊ RAJ¹ { Podle Tolkienovy poznámky pův. význam asi „spojovat mnohé v jedno“, tedy totožný s LI¹. Možná měl být nahrazen kořenem SLIG [Et].

LIB¹ [Et] „kapat“: *limba* ◦ LIKW, LIP ◊ ROS¹

LIB² [Et] *,*„mast“*: *laivë, lipsa* ◁ GLIB

LIK [Et, VT45, QL] „ostrý, bystrý“: *laica, laicë* ◊ PHIN¹ { Et i QL mají LAIK, ale VT45 uvádí základní tvar bez zesílené samohlásky.

LIKW [QL] „voda, proud; čistý, jasný, průzračný“: *linquë, liquilla, liquilta, liquis, liquistëa* ◦ LIB¹, LIP ◊ NEN

LILIT ◀ LILT, LĪTL [QL, Et] „tančit“: *lilta-, liltië*

LIM [VT47, QL] ▷ LI² „spojovat, vázat“: *lim-, limil, limna, málimë* ◊ JAT, LEKW, NUT

LIN¹ [Et, VT45, WJ] kořen pro příjemný n. hudební zvuk; „zpívat“: *linda* (& SLIN), *linda-, Lindar, lindë, lindelë, lindo* ◁ GLIN ◦ LIR ◊ NJEL, SAL { V řeči Lindar se tento kořen vztahoval především ke zvukům tekoucí vody, což by mohlo ukazovat na spojitost s LIN². Viz též pozn. k LIR.

LIN² [PE17, Et] „jezero, jezírko“: *ailin, linya* ◦ LON² ◊ AJ²

LIŇG [Et] „viset“: *linga-* ◀ GLIŇG ◊ PIP

LIP [QL] *„kapat“: *limpě, lipil, lipta-, liptě* ◊ LIB¹, LIKW, TIP

LIR [Et, QL, PE17] „zpívat, švitořit“: *lairě, lir-, lirě, lirilla, lirit* ◀ GLIR ◊ LIN⁴ ◊ NJEL { Pokud jde o „zpívací“ kořeny, všeobecně se LIR vztahuje spíše k textu, příběhu, kdežto LIN⁴ k hudbě. QL má LIŘI, z něhož se odvozuje obojí.

LIS [Et, PE17] „med“, [QL, VT43] „sladkost“, sekundární význam „milost“: *lis, lís, lissě* ◀ GLIS

LIT [Et]: *litsě* „písek“

LIW [Et] *„ryba“: *lingwě, lingwil* ◊ SKAL² { QL má IWI, odkud *ingwil* „úhoř“; upravujeme přidáním *l-* na základě novějšího kořene.

LO [VT45, 49] ablativní prvek: *-llo, ló, -lóra (ómalóra)* ◊ LOJ⁴, LON⁴ ◊ ET, 30 × DA, NA⁴

LOD [Et] *„cesta, průjezd“, v quen. *„vodní cesta“: *londě* ◊ KHOP { Jiné odvození je u kořene LON².

LOG [VT42] „mokrý (a měkký), nasáklý, bažinatý“: *oloirě, oloiya-* ◊ DUJ, MIS²

LO3 [QL] *„rašit, kvést“: *lohta-, lohtě* ◊ LOT, LOTH ◊ TUJ

LOJ⁴ [PE17, VT45] ▷ LO „neuspět, postrádat, minout, chybit“ : *loicarě, loima, loiparě, loiquetě, loita-* ◊ DEW²

LOJ² [QL] *„žízeň“: *loimě, loiměa, loirě*

LOK [PE17, QL] „ohýbat se, kroutit se, svíjet se“, [Et] „velký plaz, drak“: **locca, lócě* ◊ SLOK ◊ AŇGU

LOKH [Et] *„vlasy“: *loxě* ◊ PHAS, SPIN { Možná varianta předchozího – vlnité vlasy.

LOKW [QL] *„běžet“ (o dvouožcích): *locu-* ◊ LOP ◊ JUR

LON⁴ [Et]: *lóna* „ostrov, zejm. vzdálený, nedosažitelný“ ◊ TOL⁴

LON² [VT42, 48, PE17] *„vodní plocha“: *lón, lóna, londě* ◊ LIN² ◊ AJ² { Etymologie odvozují slovo *londě* od LOD.

LOP [VT45] „kůň“, [QL] *„cválat, běžet“ (o zvířatech): *lop-, lópa, lopeta-, lopsi* ◊ LOKW ◊ JUR; ROK

LOS⁴ [Et, QL] „spát, dřímat“: *lor-, lórě, Lórien, lorna* ◊ OLOS ◊ PHUM { QL uvádí jako LORO.

LOS² [VT42] „bílý“, [PE17] „sníh, bělost“: *lossě, lossěa* ◊ GLOS ◊ GOLOS ◊ NIKW, SPAN⁴, SRIS

LOT [VT42, PE17, Et] „květ, květina“: *lilótěa, lóttě, lotórě, losta-, lotsě, lottě, olótě* ◊ LO3, LOTH { QL má zákl. tvar LO'o.

LOTH [PE17, Et] „květ, květina“: *lós, lossě* ◊ LO3, LOT

LU⁴ [Et, QL] { UL *„plynout – o čase“: *lú, lúmě, lumequentalě, lúta-* { V QL jako LUHU, LU'U.

LU² [VT47] „oblouk, ohyb“: *lúva* ◊ KU3 { PE17 odvozuje od DUB².

LUB [VT45] „unavený“: *lumba* ◊ DUB⁴ × KJELEK

LUG⁴ [Et] *„těžký“: *lunga, lungumaitě*

LUG² [Et] *„modrý“: *lúně, Lúnoronti* ◊ LUJ ◊ NIN²

LUJ [VT48] „modrý“: *luině* ◊ LUG² ◊ NIN²

LUK⁴ [PE17, VT43] „vézt, vléci, táhnout“: *lunca, Ondoluncanando* ◊ TUK

LUK² [Et] „magie, okouzlení“: *lúcě, luhta-* { Odtud i *Lúthien*, ale PE17 nověji odvozuje od LOT.

LUK³ [QL] *„bláto, sliz“: *lúcě, lúcima, lutil, luxo*

LUM [PE17, Et] „šero, temnota“: *lumbě, lumbulě* ◊ PHUJ, UŇG

LUR [VT45] „být potichu, v klidu“: *Tel.* ◊ KWILID

LUS [Et] *„prázdný“: *lusta* ◊ KUM⁴ × KWA⁴

LUT [QL, Et, VT42] „plavat, být nadnášen vodou“: *luntě, lúto, lutta-*

M

MA⁴ [PE17] tázací částice: *ma, manen* ◊ MAN² ◊ JA⁴

MA² [VT42*] „něco, věc“: *ma, -ma (calma)* ◊ MO⁴

MAD [Et]: *marya* „bledý, hnědožlutý“ ◊ MAL²

MAG⁴ [PE17, VT47] „dobrý (fyzicky)“, nikoli protiklad k „zlý“, nýbrž k „špatný, nevhodný“: *mai, mára* ◊ MAJ² ◊ MAN⁴ × UTH⁴

MAG² [Et, PE17] „používat, ovládat“: *mára* ◊ MA3, MAP ◊ JUK

MA3 [VT47, Et, PE17] „ruka“, nejstarší a nejobecnější kořen pro ruku = prsty, dlaň a zápěstí; [QL] „uchopit“: *má, mahta-, maitě, málimě, maqua, mavoitě* ◊ MAG², MAP ◊ KWAR

MAJ⁴ [PE17] „vytvořit (umělecky)“: *Maia, mairě, mairěa, maita-, mitalě, maitar* ◊ KAR

MAJ² [PE17] „skvělý, znamenitý, obdivuhodný“: *Maia, maina, maira* ◊ MAG⁴

MAJ³ [QL] *„mnoho, příliš“: *mai, maira, maivoine* ◊ LI⁴, OL²

MAK [Et, VT39] „řezat, sekat ostrím; meč“, [QL] *„zabít“: *macar, macil, mahta-, mahtar, maica* ◊ DAK, NAK

MAL⁴ [QL] „drtit, mačkat“: *malaqua, malo* ◊ MUL ◊ THAG

MAL² [QL] *„žlutý“: *malicon, maliconděa, malina, malwa* ◊ MALAT ◊ MAD { Etymologie tento základ uvádí jako SMAL.

MALAT [PM] ▷ MAL² „zlato“: *malta* ◊ LAWAR

MAM [UT*] „maminka“: *mamil* ◊ AM⁴, NAN × TAT⁴

MAN⁴ [PE17, WJ, QL] „dobrý – relativně či absolutně nezkažený, tj. neovlivněný neřádem zavedeným do Ardy Morgothem, a tedy věrný své přirozenosti a funkci“ – o mysli či duši

„morálně dobrý“, o těle „zdravý, bez vad“: *manaquentā, mandë, manu, Manwë* < AMAN < MANAD < BAN < AL¹, MAG¹ } Patrně převzato z valarštiny.

MAN² [PE17] ▷ MA¹ rozšířený tázací základ: *man*
MANAD [Et] ▷ MAN¹ „konec, osud – obvykle dobrý“: *manar, mandë, Mandos* (& MBAD) < MBARAT

MAP [Et, VT47, QL] „uchopit, sevřít“: *amapta-, mapa-, mapta-, maptalë* < MA3, NAP < KAB, KWAR

MAR¹ [QL] *,„zrát; ovoce“: *marin, marina, marindë, maru* < MARAK < JAB

MAR² [QL] *,„krystal, perla“: *maril, marilla, Silmaril* < MIR¹

MARAK < MRKR [QL] ▷ MAR¹ *,„šťáva, vlhkost“: *marca, marqua* < PIS, SAB

MASAG [Et] ▷ < MBAS „hníst“: *maxa, maxë*

MAT [QL, VT39, Et] „jíst“: *anto, maita, mat-, matil, matsa, matsima* < NETH²

MAW [QL] „křičet, bečet“ (onom.): *mavar, möa, möalin, möar* < MIW < MBA, NJEN

MBA [VT47] *,„bečet“ (onom.) < MBABA < MAW, NJEN

MBABA [VT47] ▷ MBA *,„ovce“: *máma, mavar*

MBAD [Et] ▷ BAD „žalář, peklo“: *Angamanda, Mandos* (& MANAD)

MBAKH [Et] „vyměňovat“: *manca-, mancalë, *mancar* < KWAP

MBAL [Et] *,„dlažba, dláždění“: *ambal, mallë*

MBAR [PE17, Et, QL] „bydlet, obývat“: *ambar, -mar* (*Eldamar*), *mardë, mardo* < KAW¹

MBARAT [PE17, Et] „osud“: *maranwë, marto, martya-, umbar* < MANAD } Možná totožný s předchozím, přičemž zákl. význam je „rozhodnout“ – v prvním případě o založení tábora,

ve druhém o budoucnosti světa. QL má MRTR.

MBAS [PE17, Et] „dělat těsto, péci“, [QL] též „vařit“: *massë, mastā* ▷ < MASAG < AP³

MBATH [VT45] „krýt, chránit“: *umbas* < WATH < SOT, TURUM

MBAW [Et] „nutit, tlačit, zatěžovat, podrobovat“: *maurë, mausta, mauya-* < NID

MBELEK [PE17] ▷ BELEK „velký, mocný, silný“: *melehta, melehtë, Melkor* } Také uváděno ve formě MELEK. Viz též pozn. k MILIK.

MBER [Et] *,„veselit se“: *merendë, merya, meryalë* < GALAS¹, GJEL × DEM

MBIRIL [Et] ▷ MIR¹+RIL *,„třpytit se“: *miril, mirilya-* < TIN

MBON [PE17] *,„kopec, hrouda“: *umbo, umbon* < TUN

MBOTH [Et]: *motto* „skvrna“ < MOT

MBUD [Et] ▷ BUD „vyčnívat“: *andamunda, mundo* < RAS

ME [VT43, 44*] zájmený kořen 1. osoby množného čísla: *-lmë, me, -mmë* < WE¹

MEL [Et, PE17, QL] „milovat“: *málo, mel-, méla, melda, melin, melindo, melima, melissë, melmë* < NIL, SER

MEN [VT39, 43, PE17] „mít za cíl, směřovat, postoupovat v zamýšleném směru, jít“: *hyarmen, men-, menel, menta-, mína* < LED, TEN² } Též použit v Etymologiích pro prostorové souvislosti, ale s významem spíše statickým – *,„místo“ < NOM.

MER [Et] „chtít, toužit, přát si“: *mer-* < ID

MET [Et] „konec“: *mentë, métima, metya-* < KJEL¹, TEL¹

MI [Et, QL, PE17] } IM¹: „v, uvnitř, dovnitř“: *mi, minna, mir, mitya-* × ET

MIKW [QL] „líbat“: *micu-, miquë, miquelis,*

miquilë

MIL¹ [Et] „nenasytnost, zlá touha“: *mailë, mailëa, milmë, milya-* < MILIK < JES¹

MIL² [VT45]: *milya* „měkký, jemný, slabý“ < PHIL, SLIN

MILIK [Et] ▷ MIL¹: *Melko, milca* } Jméno temného Valy Tolkien později odvozoval od MBELEK.

MIN [VT42, 48] „jeden, první“, [Et] „stát o samotě, vyčnívat“: *min, minassë, minda, mindë, minë, mindon, minquë, minya* < ER, IÑG, JESET

MIR¹ [PE17, Et] „cenit si, vážit si; cenný, drahý“: *atamir, mírë, mírima, mirwa, mirya* < < MBIRIL < MAR² < BILID

MIR² [QL] „usmívat se“: *mir-, mírëa, mirilla, mirmilë* < MIRIT < KAK, LAD², RAJ²

MIRIT < MRȚȚR [QL] ▷ MIR² *,„šklebit se“: *mirtya-, mirtyë*

MIRU [QL] „víno“: *miru, mirucarnë, mirúva, miruvórë* } *Miruvórë* později odvozováno přímo z valarštiny [PE17, WJ], kdež *mirub* „víno“.

MIS¹ [Et] „jít volně, toulat se, bloudit“: *mirima, mista-* < RAN

MIS² [Et, VT45*] „mokrý, vlhký“ < MISID, MISIK < MITH < LOG × PARAK

MISID < MIZD [Et] ▷ MIS² *,„vlhkost, mrhnutí“: *mistë*

MISIK [Et, VT45] ▷ MIS² *mixa* „mokrý“

MITH [PE17] „bledá, světlá šed“, [Et, VT45] možná „mlha“: *mista* < KHITH, MIS²

MIW [Et] „kňučet, kvílet“ (onom.): *maiwë, miulë* < MAW

MO¹ [VT42*] „osoba, někdo“: *mo, -mo* (*ciryamo*) < MA² < WE²

MO² [Et] *,„těžká práce“: *mól, móta-*

MOR [Et, PE17, QL] „černý“: *mordo, morë, mórë,*

Moringotto, morna, mornië ◁ MOROK
MOROK [Et] ▷ MOR: *morco* „medvěd“
MOJ [Et]: *moina* „známý, milý“
MOT [PE17] „bažina, mokřina“: Tel. ◊ MBOTH
MU [Et] } UM¹ záporný kořen ◊ BA, GU, LA
MUJ [Et] *, „tajný“: *muilë, muina* ◊ PHOZ, TOR²
MUK [QL] „kálet“: *múco, muhta-, muqua, mut*
MUL [QL] „jemně namlít“: *mul-, mulma, mulmar, mulmin* ◊ MAL¹ ◊ POR

N

NA¹ [PE17, Et] } AN¹ allativní prvek, „k, směrem k“: *-n, na, na-* (*napan-*), *-nna* ◊ DA × LO
NA² [PE17, QL, Et] } AN² „být, existovat“: *na-, nai, nat* ◊ EÑ, JE
NAB [WJ*] „duty“: *náva* ◊ UNUK
NAD [Et] *, „louka, pastvina, údolí“: *nanda, nandë*
NAJ [PE17, QL] „působit bolest či zármutek“, [Et] „naříkat“: *naina-, nairë* ◁ ŃGAJ¹ ◁ NAJAK ◊ NEJ } Viz též NDAJ.
NAJAK [Et, QL] ▷ NAJ „bolest“: *naicë, naicelë, naicelëa, naiqua, naitya-* ◊ OŃG } Podle Tolkienovy poznámky v Et je též možné, že tento základ nevznikl rozšířením z NAJ, nýbrž samohláskovým zesílením NAK ◁ NAIK.
NAK [Et, QL] „kousat“: *nac-, nangwa, nahta, naxa* ◁ ANAK ◊ DAK, MAK ◊ IT², NJAD
NAKH [PE17] „úzký, tenký“: *náha, nacca* ◊ AK¹
NAKW [QL] „ukrást, vzít, získat tajně či nezákonně“: *nacu-, naquar* ◊ PIL²
NAM [VT41*] „soudit“: *nam-, náma, námië, namna, Námo, Risil-Anamo* ◊ BAD
NAN [Et] *, „maminka“: Tel. ◊ MAM

NAP [VT47] „rychle sevřít, uchopit“: *nappa* ◊ MAP
NAR¹ [Et] „plamen, oheň“: *nár, nárë, narwa* ◁ ANAR ◊ RUJ, UR¹, US
NAR² [Et] „vyprávět“: Tel. ◊ NJAR
NARAD ◀ NRŘR [QL] „vonět“: *narda-, nardilë, nardilëa* × JOL
NARAK [Et] „trhat, rvát“: *naraca, narca-* ◊ SKAR
NAS [Et] „špička, ostrý konec“: *nassë, nasta* ◊ SNAS ◊ AJAK, EK¹, EREK, NEK¹, TIL¹
NAT [Et] „tkát, vázat“: *natsë* ◊ NUT ◊ LAN², RAJ¹
NATH ◀ NASA [QL] „nechutnat, nelíbit se“: *nas-, násë, násëa, naswa* ◊ UG²
NAW ◀ NAV [QL] „hádat, tušit, mít podezření“: *nauma, naus, naustaviltë, nauta-, návë* ◊ NOW ◊ INIK
NDAJ [PE17] ► DAJ³ „hrozný, ohavný“: *nai- (naiquet-)* } V quen. splynulo s NAJ.
NDAK [Et] ► DAK, NAK „zabít“: *nahta-, -ndacil (Rómendacil)*
NDAM [Et] ► DAM „tlouci, bít kladivem“: *namba* ◊ TARAM, TOŃG
NDAN [WJ, PE17, Et] ► DAN „vrátit (se), vzít zpět“: *ananta, nan, nancar-, Nandor, nanwen-*
NDEB [PE17] „zkoušet, snažit se“: *nev-* ◊ RIK²
NDER [Et] ► DER¹ „ženich“: *Ender, nér* × NDIS } Viz též NER.
NDEW [Et] ► DEW¹ „následovat, jít za“: *neuna, neuro* × JES²
NDIL [Et] ► NIL „přítel“: *-ndil (Eärendil), nilda, nildë, nildo, nilmë, nilmo*
NDIP [PE17] ► DIP *, „svěšený, sehnutý“: *nimpa* ◊ NIP
NDIS [Et] ► NIS „žena“: *Indis, -ndis (Erendis), nis, nissë* × NDER
NDOL¹ [Et] *, „oblý“: *Andolat, nóla* ◊ KOM²

NDOL² [QL] „hloubit“: *noldarë, nolpa* ◊ SAP
NDOR [PE17, WJ] ► DOR „země, souš“ (jako protiklad k vodě, moři) : *nór, nórë* (& NO¹) } Starší zdroj vykládá jako „zůstávat, bydlet“; taktéž směřuje především ke slovu *nórë*, v němž splývají kořeny NDOR a NO¹.
NDU [Et, PE17] ► NU „klesat, zapadat“: *andúnë, númen, númenya, núta-* ◁ NDUR ◊ KJEL²
NDUB [PE17] ► DUB²: *numba* „sehnutý, shrbený“ ◊ KAW²
NDUL [Et] ► DUL „skrývat, halit“: *nulda, nulla* ◊ SKAL¹
NDUR [Et] ▷ NDU „klanět se“, sekundární význam „sloužit, poslouchat“: *-(n)dur (Arandur, Isildur), núro* ◊ BEW
NEB [PE17] „obrátit se směrem k (mluvčímu)“: Tel. ◊ NIB
NED [Et] „střed“: Tel. ◀ ENED ◊ NEL
NEG [VT45]: *nehtë* „plástev“ ◊ NEZ
NEJ [QL] *, „včela“: *nehtelë, Niellúnë, nier, nierwes* ◊ NEG
NEJ ◀ NEI [Et] „slza“: *nië, nieninquë, Nienna, nírë, nítë* ◊ NAJ, NEN
NEK¹ [PE17] *, „špička, klín“: *necel, nehta, nehtë* ◊ EK¹ ◊ LAG¹, NAS, TIL²
NEK² [PE17] „zbavit“: *-enca, nec-, nehta-* ◊ PEN¹
NEK³ [VT47, 48] „dělit, oddělovat“ ◀ ENEK ◊ SAT } Může být příbuzné s NEK¹?
NEL [Et, VT42] „tři“: *neltil, nelya* ◁ NELED ◊ NED
NELED [VT48, Et] ▷ NEL „tři“: *neldë, neldië*
NELEK [Et, VT46] „zub“: *nelcë, nelet* ◊ NJELEK ◊ KARAK
NEM [QL] *, „šít“: *nelma, nem-, nemba* ◊ THER
NEN [Et, PE17] „voda“, [QL] „téci“: *nellë, nén, nendë, nénu* ◊ NEJ ◊ LIKW, SIR

NEŇ [Et] „nos“: *nengwë, nengwëa*

NER [W], VT47, QL] „muž“, pův. „fyzická síla, statečnost“: *ner, nercë, nerdo, Nessa* ◊ WEG¹ { Etymologie mají DER „muž“; jméno Valië odvozují od kořene NETH.

NETER [VT47, Et] „devět“: *nertě, nertëa*

NETH¹ I. [Et, VT47] „mladý, svěží, živý, veselý“ (spojováno zejm. s mladými ženami): *nesë, Nessa, nessima, nettë* ◊ GWEN, WEN¹, WIR²; II. [VT47] „sestra“: *nesa, nettë* ◊ THEL { Jiná etymologie jména *Nessa* je uvedena u NER.

NETH² ◊ NESE [QL] „krmit, pást (se)“: *nes, nesselë, nesta* ◊ MAT

NI¹ [Et] { IN¹ „žena“: *ní* ◊ NIS

NI² [PE17, Et] zájmený základ 1. osoby jednotného čísla: *inyë, -n, ni, -nyë*

NIB [Et] „tvář, předek“: *Tel.* ◊ NEB

NID I. [VT41] „nutit, naléhat, tlačit“ (narozdíl od 3OR¹ i fyzicky): *nir-, níra, nirmë* ◊ INID ◊ MBAW; II. [Et] „opírat se“: *nirwa* { Slova uvedená v první části jiný text odvozuje od NIR.

NIK [VT48] „malý“ (s dobrými souvislostmi): *-incë (lepincë), níca, nincë* ◊ NIP, PIK ◊ TIT

NIKW I. [PE17, WJ] *„chlad, sníh, led“ II. [Et, QL] „bílý“: *nicu-, ninquë, ninquissë, ninquita-, niquë, niquis, nixë* ◊ IS², LOS², RIŇG, SPAN

NIL [Et] „přítel“, [PE17] „milovat jako přítele“ ◊ NDIL ◊ MEL, SER

NIN¹ [Et] „křehký, štíhlý“: *nindë* ◊ DEN¹, PHIL

NIN² [QL] *„modrozelený“: *ningon, ninwa* ◊ LUG², LUJ

NIP [VT48] „malý“, obvykle s náznakem slabosti: *nimpë, nípa* ◊ NIK, NDIP

NIR [VT41, PE17] „vůle, záměr, úmyslné rozhodnutí“: *níra, nirmë* ◊ UB² { Jiné odvození

je uvedeno u NID.

NIS [Et] ▷ NI¹ „žena“ ◊ NDIS

NJAD [Et, VT46] „hryzat“: *nyarro* ◊ NAK

NJAR [Et, QL] „vyprávět“: *nyar-, nyarië, nyarna* ◊ NAR² ◊ KWET { QL má dále *nyanda*, pro nějž bychom potřebovali ještě NJAD ◊ NYAŘA.

NJAT [QL] „tlachat, žvanit“: *nyata-, nyatil* ◊ KWET

NJATH ◊ NYASA [QL] *„škrábat“: *nyas, nyas-* ◊ SRIP

NJEL [Et] „zvonic, zpívat, sladce znít“: *nyellë, nyello, Solonyeldi* ◊ LIN¹, LIR, SAL { PE17 uvádí podobné (Ň)GJEL, (Ň)GJOL „zvonení“ bez odvozenin.

NJELEK [PE15*]: *nyelet* „nehet“ ◊ NELEK

NJEN [QL] „mečet, bečet“ (onom.): *nyé, nyéni* ◊ MAW, MBA

NO¹ [PE17, Et, QL] { ON „zplodit; narodit se“: *Apanónar, no-, nórë* (& NDOR), *nossë, nosta, nostalë, onóro* ◊ PU3 { Ve slově *nórë* splývá odvozenina tohoto kořene původního významu „rod či kmen, jeho území“ se slovem vytvořeným od základu NDOR, označujícím suchou zemi jako protiklad moře.

NO² [VT49*] prostorově „za, vzadu“, časově „před“: *nó, nōa* × EP { QL má v přesně opačném významu.

NOL [QL] „odvážit se“: *nol-, nolmë, noloitë, nolwa* ◊ KAN²

NOM [VT42*] „místo“: *nómë, sinomë, tanomë* ◊ MEN

NOR [PE17] „běžet, skákat“, [QL] „běžet, jet, točit se“: *nor-, normë, norollë, norta-* ◊ JUR; PIR

NOROTH [Et]: *norsa* „obr“

NOT [PE17, Et] „počítat“: *not-, nótë, notessë, únótima*

NOW [Et] „myslet, představovat si“: *nausë, nó, nōa* ◊ NAW ◊ SAM

NU [Et, PE17, QL] { UN „klesat, sestupovat“: *nu, nún, nůta-* ◊ NDU ◊ NUR¹ × RO

NUK [W], PE17, VT39] „trpasličí, zakrnělý, nedorostlý, nedokonalý“: *nauca, Nauco, nuhta-* { Etymologie odvozovaly od NAUK, NAWAK.

NUPH ◊ NUEU [QL] „čich“: *nuptë, nuv-* ◊ NUS¹

NUR¹ [Et] ▷ NU *„hluboký“: *núra* ◊ TUB

NUR² [QL] *„vrčet“: *nur, nurru-*

NUS¹ [QL] „čich“: *nus, nustë* ◊ NUPH

NUS² [VT46] „smysl, moudrost“: *Tel.* ◊ ŇGOL

NUT [Et] „vázat“: *nauta, nut-, nůtë* ◊ NAT ◊ LIM, RAP, SNAR, WED

Ñ

ÑAL [PM] „zářit odrazem“, [PE17] „jasně zářit“: *Altariellë, yúyal* ◊ ŇGAL

ÑGAJ¹ ◊ DAHYA [QL] ► NAJ *„mučit, trápit“: *angaitya-, angayanda, angayassë* ◊ ŇGWAL
ÑGAJ² [PE17] ► GAJ³ „zet, rozšiřovat se, otevírat se“: *ñaira*

ÑGAL [PE17] ► GAL², ÑAL „lesk, záře“: *ñalta, Ñaltariel* ◊ KAL

ÑGAN [Et] „hrát na strunný nástroj“ ◊ ŇGANAD ◊ SAL

ÑGANAD [Et] ▷ ŇGAN: *ñanda-, ñandaro, ñandë, ñandelë, ñandellë*

ÑGARAM [Et] „vlk“: *ñarmo* ◊ DARAK

ÑGAW [Et] „výť“: *ñaulë, ñauro* ◊ KHUG { PE17 odvozuje slovo *ñauro* „vlkodlak“ od stejné znějícího kořene, ale uvádí jeho význam jako „zastírat, maskovat, padělat“.

ÑGET ◊ DETE [QL] „dostat, chytit“: *ñet-* ◊ KAM³

ÑGIL [MR, PE17] ► GIL „stříbrný lesk“: *ñillë*

ŇGJAL [Et] „mluvit nahlas nebo nesouvisle“
 ◁ ŇGJALAM ◦ JAL

ŇGJALAM [Et] ▷ ŇGJAL: *indyalmě, yalmě* ◦ GLAM

ŇGJO [Et] „vnuk, potomek“: *indyo* ◁ ŇGJON

ŇGJON [Et] ▷ ŇGJO ◦ JON

ŇGOL [W], [Et] „znalost, moudrost, učení“: *ingolě, ingolmo, ňóla, Ňoldor, ňólě, ňolwě* ◦ ŇGUL ◦ IS¹, NUS² } Podle někt. poznámek tento význam je sekundární; pův. prý to bylo „tmavý, tmavohnědý“ (o vlasech), odtud jméno *Ňoldor* a až podle toho „znalost, učenost“ [PE17].

ŇGOR [PE17] „hrůza, bázeň, úcta“: *Tel.* ◁ ŇGOROTH ◦ ŇGUR²

ŇGOROTH [Et] ▷ ŇGOR „hrůza“: *ňorta, ňorto*

ŇGOTH [MR*]: *Moringotto* „Černý nepřítel“
 ◦ KOTH

ŇGUL [PE17] zřejmě „zlá“ varianta ŇGOL: *ňúlě*
 „černá magie“

ŇGUR¹ [Et, VT46, PE17] „zemřít“: *ňuru, Ňurufantur, Ňuruhuině* ◦ KWEL, PHIR × KOJ

ŇGUR² [W] „hrůza“: *Tel.* ◁ ŇGURUK ◦ ŇGOR ◦ RUK, THOS

ŇGURUK [W] ▷ ŇGUR²+RUK: *Tel.*

ŇGWAL [Et] „mučit“: *ňwalca, ňwalma, ňwalya, ungwalě* ◦ ŇGAJ¹

ŇOL [Et, VT46] „zapáchat“: *olmě* ◦ JOL ◦ THAW, THUS

O

OJ¹ [Et, PE17] „stále, vždy, věčně“: *oi, oi(o)- (Oiencarmě), oia, oialě, oira, oirě* ◦ BOR

OJ² [QL] *, „chudý“: *oica, oisě, oista-, oita-* × AW²

OK [PE17, VT43] „zlý, špatný“: *olca, ongwě* ◁ OKOT ◦ AK², UK ◦ SRUG, UTH¹ × AL¹

OKOT ◀ OKTĀ [Et] > KOT¹ ▷ OK: *ohta, ohtar*

OL¹ [UT*] „snít“ (mít krásnou, jasnou představu, vidinu, spíše než obyčejný noční sen): *ol-* ◁ OLOS

OL² [QL] *, „mnoho“: *olda, oldě, olli* ◦ LI¹, MAJ³, RIM¹

OLOB [PM] „větev“: *olwa* } Etymologie mají GOLOB.

OLOS I. [Et, QL] > LOS¹ „sen“: *olor, olorda, olórěa* ◦ PHAN³; II. [UT] ▷ OL¹ „sen, vidění“: *olos, Olórin, olosta* } Podle staršího odvození je kořen rozšířením základu LOS¹ „spát“ a nemá žádné zvláštní upřesnění významu. Podle novějšího však vznikl z kořene OL¹, jehož základním významem není obyčejný noční sen.

OM [PE17, Et] kořen pro protáhlejší, rezonující zvuk (zejm. hlas): *óma, óman, óměa* ◦ LAM, SLON

ON [Et, PE17, W] } NO¹ „zplodit, porodit; narodit se“: *onna, onta-, ontarě, ontaro*

OŇG [QL] „bolest“: *ong-, ongwě* ◦ NAJAK, SISIT

OP [PE17] *, „ústa“: *ópa, úpa* ◦ PEŇ, SOŇ

OR [Et, PE17, QL] } RO „vzhůru, vysoko; stoupat“: *anarórě, or, órě, oromardi, oronta, orosta orta-* ◁ ORON, OROT ◦ AM², KHAL¹, TA3

ORON ◀ OR-NI [Et] ▷ OR „vysoký strom“: *orně* ◦ GALAD

OROT [Et] ▷ OR „výšina, hora“: *oronta, oron, orto*

OROM [Et] > ROM: *Oromě* (lidová etymologie)

OS¹ [Et] „okolo, o“: **os, osto* } Jiné odvození *osto* „město“ v. OSOT.

OS² [PE17] kořen pro syčení, šum, pěnivý zvuk: *Ossě* } Jiné odvození v. GOS.

OSOT [W] > SOT „chránit, bránit, krýt“: *osto* } Etymologie odvozují z OS¹.

OTOK [VT47, Et] „sedm“: *osco, oxo* ◦ OTOS } Tento kořen se obvykle v quenijštině moc nepoužívá.

OTOS [VT47, Et] „sedm“: *Otselen, otso, otsola* ◦ OTOK

OW [QL] *, „ovčí vlna“ } Etymologie patrně nahrazují kořenem TOW, odvozená slova lze přizpůsobit přidáním počáteční souhlásky.

P

PA¹ [VT43] } AP¹ „dotýkat se“: *pa, pá*

PA² [VT44*] } AP² „po“: *pa, pá*

PAD [Et] *, „ohrazené místo, dvůr“: *panda* ◦ PEL¹, THUR

PAJ [QL] „potrestat, oplatit, pomstít se; dobýt“: *apairě, paimě, paimeně, paimesta, paimeta-, pairemo, paitya-*

PAK [VT41, PE17] „uzavřít“: *pahta* ◦ KHOL × LAT¹

PAL [Et, VT47, QL] „široký, širý, rozlehlý, otevřený“ – pův. o zemi, ploché a rovné: *palis, palla, palmě, palu-, paluhta, palúrě, palya-* ◁ PALAN, PALAT ◦ DAL, JAN¹, LAD¹, ROS² × AK¹

PALAN [Et, VT47] ▷ PAL *, „široko daleko“: *palan, palantír, palda* ◦ KHAJ

PALAP [Et] *, „bít, plácát“: *palpa-* ◦ PILIT ◦ SPALAP } Možná též rozšíření kořene PAL (jakožto „bít naplocho“).

PALAT [VT47] ▷ PAL *, „dlaň“: *palta, palta-* ◦ MA3, RUN¹ ◦ PILIT } QL má PLTYL.

PAN [Et] „umístit, upevnit“ (zvl. o práci se dřevem), [PE17, QL] „uspořádat, srovnat“: *ampano, pano, panya-* ◦ STAB, TAK

PAP [QL] *, „třást se“: *pap-, pampilě, pampilěa, pampině, patil* ◦ GIR, KWATH

PAR¹ [PE17, QL] „slupka, kůra; kniha“: *parca*, *parma*, *parna* < PARAN < RAD, SAD

PAR² [Et] „složit, dát dohromady“: *parma*

PAR³ [PE17] „učit se, získávat informace – nikoli zkušeností či pozorováním, ale komunikací – vyučováním n. popisem ve slovech či písmu“: *parma* { Kořeny PAR mají naprosto odlišný význam, ale všechny zřejmě vznikly převážně za účelem vysvětlení slova *parma* „kniha“.

PARAK [Et]: *parca* „suchý“ < DOR × MIS²

PARAN [PE17] > PAR¹ „oloupaný, holý, nahý“: *parnë* < PHAL²

PAS [PE17] < PATH

PAT¹ [Et, QL] „otevřít, rozvinout, ukázat“: *panta* < ETER, WEL

PAT² [QL] „klat“ (onom.): *pat-*, *patacanda*, *patacë*, *patinca* < PET

PATH [PE17, Et] „hladký, hedvábný“: **pásë*, *passa*, *pasta* < PAS < LAT³, RUN³

PED [PE17] „svah, sklon; strmě se svažovat“: *ampendë*, *penda*, *pendë* { Etymologie mají PEN², PENED, ale PE17 výslovně upravuje na PED.

PEG [Et] „ústa“: *pé* { Pozdější zdroj mění tento kořen na PEŇ.

PEJ [PE17] „malý“: *pia* < PIK

PEL¹ [PE17, QL, Et] „plotit, ohradit; hrana, mez, plot“: *pella*, *pelo*, *pelto* < PELES < JOD, PAD, THUR

PEL² [Et] „otáčet se kolem pevného bodu“: *pel-*, *peltas* < KWER

PELES [Et] > PEL¹ „ohrazené místo, město“: *opelë*, *peler* < OSOT

PEK [QL] „chochol, hřeben“ (kohoutí ap.): *pehtë* < PEKW < KWIN¹

PEKW [QL] „česat“: *pecu-*, *pequil* < PEK

PEN¹ [PE17, WJ] „postrádat, nemít“: *pen*, *penda-*,

penya < NEK², U × UB¹

PEN² [Et] „svažovat se“ < PENED { Pozdější zdroje mění na PED.

PENED [Et] > PEN²

PEŇ [VT39] „ústa“: *pé*, *penga-* < OP, SOŇ { Starší Etymologie mají PEG.

PER [Et] „rozpůlit“, [PE17] „polovina“: *Pereldar*, *peresta*, *perina*, *perta*, *perya-*

PERES [Et] „ovlivňovat, měnit, rušit“: *Tel.* < WIS²

PET [QL] „tlouci, klovat“: *penta*, *pet-* < PAT² < TAM¹

PHAB < EABA [QL] „tlustý, otlý“: *famba*, *fambo* < TIW

PHAJ¹ [Et, PM, MR] „duch, duše“ (pův. význam „vyzařovat“): *faila*, *faina-*, *fairë*, *fëa* × SRAW

PHAJ² < EAÿA [QL] „svoboda“: *faino*, *fairë*, *fairië* < LER

PHAL¹ [Et, PE17, QL] „pěna; šplouchat, cákat“: *Falanyeldi*, *fallë*, *falma*, *falmarin* < PHALAS < SPAL < SOL, WIG¹

PHAL² < EALA [QL] „holý, nahý“: *falca*, *falcassëa* < PARAN

PHALAK < ELKĭ [QL] „roztínat, sekat“: *falqua*, *falquan* < KIR, SJAD

PHALAS [Et] > PHAL¹ „pěna“: *falassë*, *falasta-* < SPALAS

PHAN¹ [PE17, VT43] „krýt, stínit, halit“: *fana*, *fanta-* < SPAN² < SKAL¹, WAJ¹, WATHAR { Mezi PHAN¹ a SPAN¹ docházelo k ovlivňování významů.

PHAN² [PE17] „bílý“ < SPAN¹ { Někde psáno EAN. Dále viz SPAN¹, SPAN².

PHAN³ < EANA, ENṬṆ [QL] „sen“: *fanórë*, *fanórëa*, *fanwë* < OLOS

PHAR [Et] „dosahovat, stačit“: *fárë*, *fárëa*, *farya-*

PHARAN [PE17] „jeřáb (strom)“: *faran*,

orofarnë

PHAS [Et] „(zcuchané) vlasy“: *farnë*, *fassë*, *fasta-* < LOKH, SPIN, TIL²

PHAW < PHAU [Et] „mít otevřená ústa“: *fauca* { PE17 překládá jako „vydávat (páchnoucí dech ap.)“

PHEG [VT46] „vnitřek, jádro, podstata“: *Tel.*

PHELEG [Et] „jeskyně“: *felya* < PHELEK < GAT², ROD

PHELEK [PE17] *felco* „důl, jeskyně, podzemní obydlí“ < PHELEG

PHEN [PE17, Et] „dveře“: *fenda*, *fenna* < AD²

PHER¹ [Et] „buk“ < PHEREN < BERETH

PHER² [PE17] „pohotový, připravený, hbitý“: *férima*, *ferina*, *ferya-*

PHEREN [Et] > PHER¹ „buk“: *feren*, *ferinya*, *ferna*, *fernë*

PHEW [Et] „hrozit se, hnusit si“: *feuya-* < DJEL

PHI [Et, VT46]: *fiön* „sokol“

PHIL < EILI [QL] „jemný, tenký“: *filima*, *filquë*, *filumë* < MIL², NIN¹

PHILIK [Et] „ptáček“: *flit*

PHIN¹ [PE17, Et, QL] „zručný, šikovný (zejm. o rukou a prstech), jemný; bystrý“: *finda*, *finta-*, *finwa*, *finya* < LIK, KUR

PHIN² [PM] „vlasy“: *finda*, *findë*, *finë* < SPIN { Vhodnější je podoba SPIN [PE17, Et].

PHIR [WJ, Et] „vydechnout“, později „zemřít přirozenou smrtí“: *fairë*, *fir-*, *fírima*, *Fírimar*, *firin*, *Firyar* < KWEL, ŇGUR¹

PHO3 < EO3O [QL] „skrývat, syslit, tajně hromadit“: *föalócë*, *foina*, *fólë*, *fólima* < MUJ, TOR² { *Föalócë* „drak střežící poklad“ později zařazeno pod PHAW, tedy asi „drak s páchnoucím dechem“.

PHOR [Et] „pravice“: *formaitë*, *formen*,

formenya, forya × KHJAR
PHUJ [Et] *,temná noc, hluboký stín“: *fuinë, huinë, huiva* ◇ LUM, THUS, UŇG
PHUM « FUMU [QL] „spát“: *fum-, fúmë, fúmelot* ◇ LOS¹ × KUJ } Tento kořen se narozdíl od LOR zřejmě týká především hlubšího spánku.
PHUR [GL*] „lhát“: *fur-, furu*
PIK [Et, WJ] *,„drobný“: *Picinaucor, pitya* ◇ NIK, TIK ◇ PEJ, TIT × KHAW¹
PIL¹ [QL] *,„peří“: *pilin, pilintelë* ◇ PILIM ◇ KWES
PIL² [QL] „loupit“: *pil-, pilmo, pilucca, pilwë* ◇ NAKW
PILIM [Et] ▷ PIL¹: *pilin* „šíp“ } Dle VT46 není kořenový tvar zcela jistý, možné je též čtení PILIN.
PILIT « PŁTYŁ [QL] *,„úder plochou dlaní“: *piltya-, piltyë* ◇ PALAT ◇ PALAP
PIP [QL] „viset, vléci se“: *pimpë, pimpilin* ◇ KWIKW ◇ LIŇG
PIR [QL] *,„točit se, vrtět se“: *pir-, pirin, pirinumbë* ◇ KWIR ◇ NOR
PIS [Et] *,„šťáva“: *pirya* ◇ MARAK, SAB
PIW [Et] „plivat“: *piuta-* ◇ RET²
POJ [QL, Et] *,„čistý“: *poica, poimë, poita-, poitya-* ◇ ALU, SOW × WA3
POL¹ [VT41, Et, QL] „moci, mít fyzickou sílu či schopnost“, [PE17] „velký, silný“: *pol-, polca* ◇ POLOD } Jiná poznámka uvádí základní význam jako „rozdrtit, rozlámat“ a směřuje ještě k odv. slovu „mouka“ [PE17].
POL² [QL] „oves“: *polë, polenta, polessë, polina, polisimpë* ◇ POR
POLOD [Et] ▷ POL¹ „tělesně silný“: *polda, poldorë, poldorëa* ◇ BEL, TULUK
POR [Et]: *porë* „mouka“ ◇ POL² ◇ MUL
POROK [VT47, QL] „slepice“ (onom.): *porocë,*

porocellë ◇ KOROK² ◇ KEK
POT [Et] „zvířecí noha“: *Tel.* ◇ TAL
PU3 « PU(HU) [QL] „plodit, rozmnožovat se“: *puhta, puxë* ◇ NO¹
PUL [QL] „dmout se, natékat“: *pul-, pulmë*
PUP [QL] *,„bublina“: *pumpo, pumpolë* ◇ PUTH
PUS [Et] „zastavit, přestat“: *pusta, pusta-* ◇ PUT } Možná měl být nahrazen kořenem PUT.
PUT [Et] *,„zastavit“: *punta, pusta-, putta* ◇ PUS ◇ DAR, TAP
PUTH « PUSU [QL] „foukat, nafukovat“: *pus-, pussë, pusulpë, pusulta-* ◇ PUP ◇ SWES, THU

R

RAB¹ I. [Et, VT46] „divoký, nezkrocený“ **II.** [PE17] „zbloudilý, putující, neusazený“ (postrádající směr n. účel): *ráva, ravanda* ◇ RAW, SRAB ◇ BEREK
RAB² [Et, VT46] *,„zed, břeh“: *ramba, ráva*
RAD¹ « RAĀ [QL] *,„loupat, škrábat, odírat“: *rar-, randa, rasta* ◇ PAR¹ ◇ SAD
RAD² [Et] „vracet se“: *randa*
RAG [Et] *,„křivý“: *Tel.* ◇ RAJAK, SKWAR
RAJ¹ [VT42] „plést, dělat síť nebo krajku“, též „chytat do sítě“: *carrëa, raima, raita-, rëa-* ◇ LI², NAT, REB, REM
RAJ² [PE17] „usmívat se, projevovat potěšení či přízeň výrazem tváře“: *raina, raita-* ◇ MIR²
RAJAK [Et] *,„křivý, nesprávný“: *raica* ◇ RAG, SKWAR } Jiné odvození je uvedeno u kořene RIK¹.
RAK¹ [MC*] „lámat“: *rac-* ◇ RUV, SKAT
RAK² [Et] „natahovat se, dosahovat“: *ranco, rangwë*

RAM¹ [Et] *,„křídlo“: *Eärrámë, ráma, ramya-* ◇ WIL
RAM² [QL] „křičet, troubit“: *ram-, rambë* ◇ ROM
RAN [Et, VT42, PE17] „putovat, toulat se, bloudit, jít nejistou cestou“, [PE17] „chybovat, bloudit, odchylovat se od nařízeného či zvoleného směru“: *Rána, ránë, ránëa, ranya* ◇ MIS¹
RAP [VT46] „vázat“ ◇ NUT, SNAR
RAS [Et] „vyčnívat“: **arassë, rassë* ◇ MBUD
RASAT [Et] „dvanáct“: **rasta*
RAT¹ [PE17] „čnit, tyčit se“: *ráta-* ◇ ARAT ◇ BARAD, TJUL
RAT² [Et] „jít, kráčet“: *Tel.* ◇ BAT, LED
RAW [QL, Et] *,„dravý, divoký“: *rá, rausima, raustë, ravennë* ◇ RAB¹ ◇ SRAB
REB [VT42] „zaplétat, chytat do sítě“: *remba-, rembë, rembina* ◇ REM ◇ RAJ¹
RED¹ [Et] „rozhazovat, sít“: *rer-* ◇ ERED ◇ SPAR²
RED² « RESE [QL] „pomáhat, podporovat“: *rendo, rëro, ressë, resta* ◇ ATH
REG [Et] „hrana, hranice, okraj“: *rëna* ◇ LAN¹, RIM²
REK [PE17] „uniknout; zachránit (se) před zkázou, ztrátou či nebezpečím“: *rehtië* ◇ BAR
REN [PM] „připomínat (si), mít v mysli“: *Tel.* ◇ SAN
REM [VT42] „zaplétat, chytat do sítě“: *rem-, remma* ◇ REB ◇ RAJ¹, SNEW
REP [Et] „ohyb, hák“: *rempa* ◇ GAP, GAT¹
RET¹ [PE17] „lézt (vzhůru)“: *retto*
RET² « RETYE [QL] *,„plivat“: *rentyë, retima, retya-* ◇ PIW
RETH [PE17] „zůstávat na stejném místě“, odtud „být klidný, trpělivý“: *Tel.* ◇ LEM
RIG [PE17, Et] „věnec, koruna“, [PM] „plést, vinout, vít“: *ría, rië, riellë, rína* ◇ WEJ

RIK⁴ [VT39, QL] „krouřit, točit“: *marihťa, raica*
 ◇ SNUR } Etymologie mají RAJAK.

RIK² [PE17] „snažit se, vyvíjet úsilí, pokoušet se
 o něco (navzdory překážce či protivníkovi)“:
ric- ◇ NDEB

RIK³ [Et] „škubnutí, náhlý pohyb“: *rihta-, rincě*
 ○ RIKH ◇ KARAP

RIKH [Et] ○ RIK³

RIL [PE17] „jasný, zářivý“, [Et] „třpytit se“: *rilma,*
rihya, Silmaril ○ GIL, SIL, THIL ◇ IT⁴, SINIT

RIM⁴ [Et, VT46] „oplývat“: *rimba, rimbě* ◇ OL²,
 UB⁴, UM²

RIM² [QL] *, „okraj, lem, hranice“: *rim-, ríma,*
rímenoitě ○ RIP² ◇ LAN⁴, REG } V Et psáno rī, ve
 VT46 poznámka o úpravě na sri.

RIN [Et, QL] *, „kruh“: *rinda, rindě* ◇ KOR

RIŇG [Et, QL] „chladný“: *rin, ringa, ringě, ringwě*
 ◇ NIKW

RIP⁴ [Et] „letět, řířit se“: *rimpa* ◇ ALAK, THOR

RIP² [QL] *, „pruh“: *rimpě, rípa, ripta-* ○ RIM²
 ◇ KWILIT

RIS [Et, PE17] „sekat, štípat“: *rista-* ◇ KIRIS ◇ KIR,
 SJAD

RO [Et, PE17, QL] } OR „zvedat se, stoupat“: *rómen,*
rómenya, róna × NU

ROD [Et] „jeskyně, klenba“: *rondo* ○ ROT ◇ GAT²,
 PHELEG } Novější zdroj uvádí RON⁴ a upřesňuje
 význam.

ROJ⁴ [Et] „honit, pronásledovat“: *roimě, roita-,*
ronyo ◇ SPAR⁴

ROJ² [Et] „zrzavý, červený“: *roina* ◀ GROJ ◇ GAJ²,
 KARAN, RUS⁴

ROK [Et] *, „kůň“: *rocco, roquen* ◇ LOP

ROM [W], Et, PE17 kořen pro zvuk trumpet či
 rohů: *róma, romba* ◀ OROM ○ RAM²

RON⁴ [W] „klenout se – o přírodních i umělých
 stropech, ale vždy v pohledu zespoda, zevnitř“:
rondo } Etymologie mají ROD.

RON² [PE17] „pevný, hmatatelný, hmotný“: *ronda*
 ◀ GRON ○ SRON

ROS⁴ [PM] „kapky, vodní tříšť (rozprášená
 větrem z fontány, vodopádu či lámajících se
 vln)“, [Et] „kapat“: *rossě* ◇ LIB⁴, WIG⁴

ROS² [Et] *, „plán“: *Tel.* ◇ PAL

ROT [PE17] „jeskyně“, [VT46] „vývrt, tunel“, [QL]
 „dutina“: *ronta, róta, rotsě, rotto* ◀ GROT ○ ROD,
 SROT ◇ SAP, UNUK

RUD [Et] *, „kyj, klacek“: *runda* ◀ GRUD

RUŽ ◀ RU’U [QL] *, „klid, mír“: *rua, ruě, ruin, rúya*
 ◇ KWILID, SED

RUJ [PE17] „planout“: *aparuivě, ruimen, ruina,*
ruině, ruivě ◇ NAR⁴, UR⁴ } Odtud by se dala
 odvodit i slova, která má PM pod koř. RUN².

RUK [W], VT39, PE17] nejstarší základ pro strach
 a strašné věci a tvory: *orco, rauco, rúcima,*
ruhta-, urco ◇ GAJAS² GOS, KAWAR, ŇGUR² } Výraz
orco byl do quenijštiny převzat ze sindarštiny.
 Starší zdroj jej odvozuje od OROK *, „skřet“, kořen
 RUK je přeložen jako „démon“ [Et].

RUN⁴ [Et] „dlaň ruky n. spodní plocha chodidla“:
runya, talluně ◇ PALAT, TAL

RUN² [PM] „rudý, žhnoucí“: *runya, rúnya* ◀ URUN
 ◇ BARAS, JUL² } Viz též RUJ.

RUN³ [PE17] „hladit, brousit, leštit“: *runda* ◇ PATH

RUS⁴ [VT41] *, „červenohnědý, zrzavý“: *rusco,*
ruscuitě, russa, russě ◀ URUS ◇ BARAN, GAJ²,
 ROJ²

RUS² [Et] „lesk kovu“: *russě*

RUTH [PE17] „hněv, zuřivost, vztek“: *rúsě, rúsěa,*
ruxa, ursu-

RUW ◀ RUVU [QL] „puknout“: *rúvina* ◇ RAK⁴
 } Podoba kořene není jistá, mohla by být i RUB.

S

SA [VT48] zájmený kořen 3. osoby j. č.: *-s, sa*
 ○ SE, TA²

SAB [Et]: *sáva* „štáva“ ◇ MARAK, PIS

SAD [VT42] „dřít, loupat, stahovat“: *Tel.* ○ RAD
 ◇ PAR⁴

SAG [Et]: *sangwa* „jed“, *sára* „hořký“ ◇ SLOJ

SAŽ [QL] „horko“: *sahta-, saiwa, saquila* ◇ LAW²,
 UR⁴

SAJ⁴ [Et] „vědět, chápat“: *saira, sairon* ◇ IS⁴,
 KHAN⁴

SAJ² [QL] *, „hlad“: *saita-* ◀ SAJAK

SAJAK [QL] ▷ SAJ²: *saicě, saicelě, saicelěa,*
saiqua, saitya-

SAJAP [QL] *, „bota“: *hyapa, saipo* } Etymologie
 mají SKJAP.

SAK [QL] *, „hledat“: *sac-* ◇ KETH

SAL [QL] *, „hudba“: *salamba, salaquintil, salma,*
salmě, salquin ◇ LIN⁴, NJEL, ŇGAN

SALAK [QL, Et] *, „tráva, bylina“: **salahta-, salca,*
salquě } V QL ve tvaru sĹkĹ.

SALAP [QL, Et] „vylizovat, srkat“: *salpa* ○ SULUP
 } QL má sĹpĹ.

SAM [VT41, PE17] „myslet, uvědomovat si“:
ósanwě, sáma, sanar, sanwě ◇ NOW, REN
 } Slovo *sanar*, nevzniklo-li analogií podle *sanwě*,
 vyžaduje obměněný kořen SAN.

SAP [QL] „kopat, hloubit“: *sampa, sampě, sat,*
satwa ◇ NDOL², ROT × KUM²

- SAR¹** [Et] *„kámen“: *sar, sarna, sarně* ◦ STAR
◊ GONOD
- SAR²** [WJ] „tesat, rýt“, později „psát“: *sarat, sarmě* ◊ TEK
- SAR³** [QL] *„řezat, opracovávat dřevo“: *sar-, sarat, sarapenda, saratwa, sarma* ◊ STAB
- SARAK** ◊ SRKR [QL] *„tělo, maso“: *sarco, sarcuva, sarqua* ◊ SRAW
- SAT** [VT42] „místo, přirozeně či uměle vymezený prostor“, též „doba, určené období, časový úsek“; „vyznačovat, dělit“: *asta, sat-, satya, -sta (canasta)* ◊ NEK³
- SATAR** [PE17] „důvěra, věrnost, stálost“: *astar, sarta, sarto, satar* ◊ BORON
- SAW¹** [PE17] „odporný, hnusný, hanebný; špatný, zlý, bídný“: *sau- (saucarya), saura, Sauron, sōa* ◊ THAW ◊ SRUG
- SAW²** [QL] *„pes“: *saulě, savanda, savar* ◊ GRAW, KHUG
- SE** [VT48] zájmenný kořen 3. osoby j. č.: *eryě, -ryě, -s, se* ◊ SA, TE
- SED** [WJ, Et] „klid, odpočinek“: *senda, ser-, sérě* ◊ ESED ◊ KHAW², KWILID, RU3
- SELED** ◊ SEL-D [Et] „dítě“: *selda, seldě, seldo, Tindómerel* ◊ KHIN
- SER** [Et] „milovat, mít rád“ (o přátelství): *-ser, sermě, sermo, seron* ◊ MEL, NIL
- SEREK** [PE17] „krev“: *sercě* ◊ JAR
- SI** [Et, PE17, VT48] ukazovací kořen „toto, zde, nyní“: *sí, siě, símen, sitě* ◊ SIN × TA⁴
- SIK** [Et]: *sicil* „dýka, nůž“
- SIL** [Et, QL] „stříbrný svit“: *silma, Silmaril, silmē, silwin* ◊ SILIP ◊ GIL, RIL, THIL
- SILIP** [Et] ▷ SIL: *Silpion* { Rozšířený kořen vznikl pod vlivem kořene KJELEP.
- SILIT** ◊ SĪTL [QL] *„třídit, přesívat“: *silta, siltina*
- SIN** [PE17] ▷ SI ukazovací kořen: *sin, sinya*
- SINIK** ◊ SINI [QL, VT40*] „nerost, ruda, drahokam“: *sinquē, sinquelē, sinquina* ◊ SINIT
- SINIT** ◊ SNTYŃ [QL] „třpytit se“: *sintil, sintilis, sintya-* ◊ SINIK ◊ RIL
- SIŃG** ◊ SIDI [QL] „sůl“: *singē, singwa*
- SIP** [QL] „hvízdát, pískat“: *sip-, simpa, simpetar, simpina, simpisě* ◊ KWIN²
- SIR** [Et, QL] „téci, plynout“: *sir-, sírě, siril, sírima, sirya-* ◊ KEL, NEN, UL
- SIS** [VT46] ◊ SUS
- SISIT** ◊ SŠTYŠ [QL] *„bolet, hnisat“: *sistina, sistya-* ◊ OŃG
- SITH** ◊ SISI [QL] „sežehnout, opálit“: *sis-, sisin* ◊ US
- SIW** [Et] „vzrušovat, pobízet“: *siulě* ◊ KHOR
- SJAD** [Et] „rozseknout, rozetnout“: *hyando, hyar-, hyatsě* ◊ KIR, PHALAK, RIS { QL má HVAŘA „rozrýt“.
- SJAL** [Et]: *hyalma* „mušle, lastura“
- SKAL¹** [PE17, Et] „stínit, halit, ukrývat před světlem“: *halda, halya-* ◊ × KAL ◊ NDUL, PHAN⁴, WATHAR
- SKAL²** [Et] „rybka“: *hala, halatirno* ◊ LIW
- SKAR** [Et] „trhat, rvát“: *harna, harwě* ◊ NARAK
- SKAT** [Et] „rozlomit“: *hat-, terhat-* ◊ RAK⁴
- SKEL** [Et] *„kůže“: *helda, helma, helta-*
- SKIL** [Et] „dělit“ ◊ KIL
- SKOL** [PE17] „zavřít“ ◊ KHOL
- SKOR** [PE17] „hrubý, pokažený, nesouměrný“ ◊ × KOR
- SKJAP** [Et, VTe] *„bota“: *hyapat* { Etymologie, jak byly vydány v LR, překládají slovo *hyapat* jako „pobřeží“. Badatelé se však shodují na tom, že je to špatně přečteno a má to být „bota“ (v angličtině „shoe“ místo „shore“). Podobné slovo je v QL odvozeno od kořene SAJAP.
- SKU** [PE17] „klít, proklínat“ ◊ KHU
- SKWAR** [Et] „ohnutý“: *hwarin, hwarma* ◊ RAG, RAJAK
- SLAS** [PE17] „ucho“: *hlar-, hlas* ◊ LAS²
- SLIG** [Et] *„pavouk, pavučina“: *lia, liantě, líně, Ungoliantě* ◊ LI²
- SLIN** [Et] „jemný“: *linda* (& LIN), *linta-* ◊ MIL² { V QL uveden jako LINI.
- SLIW** [Et] „chorý, bledý“: *laiwa, lívě* ◊ LEW, KWAM, KWOL
- SLOJ** [PE17] „jed“: *hloima, hloirě, hloirēa, hloita-* ◊ SAG
- SLOK** [PE17*] „plaz, had, červ“: *hlócě* ◊ LOK
- SLON** [PE17, VT48] „zvuk“: *hlón, hlóna, hlonitě, ohlon* ◊ LAM, OM
- SLUK** [Et] „polykat“ ◊ LAK²
- SLUS** [Et] „šeptat“: *lussa-, lussě* ◊ SRUS ◊ KWIS
- SMAG** [Et] „špína, poskvrna“: *Tel.* ◊ WA3
- SMAL** [Et] „žlutý“: *ambalē, ammalē, malda, malina, malo, malwa* ◊ MAL²
- SNAR** [Et] „vázat“: *narda* ◊ NUT, RAP
- SNAS** [Et] *„špička, ostrý konec“ ◊ NAS
- SNEW** [Et] „zaplést, chytit do pastí“: *neuma* ◊ REM
- SNUR** [Et] „kroutit“: *Tel.* ◊ RIK⁴
- SOK** [VT39, QL] „pít, lokat“: *soica* ◊ SUK⁴ ◊ JUL⁴
- SOL** [QL, Et] *„příboj“: *solmē, Solonyeldi, solor* ◊ PHAL⁴
- SOŃ** [PE17]: *songa* „dutina ústní“ ◊ OP, PEŃ
- SOT** [WJ] „chránit, bránit, krýt“ ◊ OSOT ◊ THUR
- SOW** [QL] „mýt se“: *sauně, sausa, sov-, sovallē, sovalwa* ◊ ALU, POJ
- SPAJ** [Et] „pohrdat“: *faica*
- SPAL** [VT46] „pěna“ ◊ SPALAS ◊ PHAL⁴

SPALAP [H.F.*] „šlehat, bičovat“: **falampa*, **falpa*- o PALAP

SPALAS [VT46] ▷ SPAL o PHALAS

SPAN¹ [Et, VT46] „bílý“: *fána, fanya, fanyarë* o PHAN² ◇ LOS², NIKW } PE17 píše jako EAN a upřesňuje význam: týká se zejm. barvy (odraženého světla) oblaků, sněhu, mlhy.

SPAN² [PE17] „skrývat, halit“ o PHAN¹ } Kořeny SPAN² a PHAN² jsou zřejmě výsledkem Tolkienovy nerozhodnosti ohledně přesné podoby těchto splývajících kořenů.

SPANAG [Et] *„vousy“: *Andafangar, fanga*

SPAR¹ [Et, PE17] „lovit, pronásledovat“: *Tel.* ◇ ROJ¹

SPAR² [VT46] „rozprostřít, nastlat, rozsypat“: *fára, farma* ◇ RED¹ × KOM¹

SPIN [PE17, Et] „kadeř, vlas; jemné vlákno“: *findë, findilë, finë, ipsin* o PHIN² ◇ LOKH, PHAS, TIL²

SRAB [PE17] „divoký, nezkrocený“, odtud často „prudký, surový, nepřátelský (k elfům a lidem)“: *hráva, hravan* o RAB ◇ RAW

SRAG [PE17] „velmi obtížný, nešikovný“: *hrai- (hraicënë), hraia, hranga* ◇ DER², GUR

SRAW [PM] *„tělo, maso“: *hravan, hrávë, hröa, Mirröanwi* ◇ SARAK × PHAJ¹

SRIP [Et] „škrábat“: *Tel.* ◇ NJATH

SRIS [PE17] „sníh“: *hrir-, hrissë, hristil* ◇ GOLOS, LOS²

SRON [PE17] *„hmota“: *hrón, hrondo* o RON²

SROT [PM] „hloubit, kopat, tunelovat“: *hróta* o ROT

SRUG [PE17] *„zlý“: *hrúa, hrúya* ◇ OK, SAW¹, UTH¹

SRUS [Et] „šeptat“: *Tel.* o SLUS

STAB [Et] kořen pro tesařskou práci: *sambë, samna, samno, -san* ◇ PAN, SAR⁵

STAG [Et] „tlačit, stlačovat“: *sanga* o THAG ◇ KWAR

} QL má SADA.

STAK [Et] „rozdělit, vložit“: *sanca* ◇ KIL

STAL¹ [PE17] „silný“: *Astaldo* ◇ STALAG o STEL

STAL² [Et] „příkrý“: *Tel.*

STALAG [Et] ▷ STAL¹ „pevný, statný, statečný“: *Tel.* ◇ BER, TULUK

STAN [Et, VT46] „určit, ukázat, rozhodnout“: *sanda, sanya, sanyë*

STAR [Et] „tuhý“: *sara* ◇ STARAN o SAR¹ ◇ DOR, TARAG

STARAN [Et] ▷ STAR: *Tel.*

STEL [WJ] „zůstat pevný“: *selma* < ESTEL o STAL¹ ◇ BOR × WAR

STEN [PE17] „zkrátit, omezit, stěsnat“: *senna* o STIN × TAJ

STIN < STINTĀ [Et] „krátký“: *sinta* o STEN × ANAD

STOL [PE17] „přílba“: *castol* ◇ KHAR

STUD [VT46, Et] „základ“: *sunda, sundo* o SUD ◇ SULUK, TALAM

SU [PE17, VT47] kořen pro zvuk větru ◇ SUR, SUS o THU } QL uvádí SUHYU, SUHU, SUFU.

SUD [Et] „základ“ o STUD

SUG [Et] „pít“: *súlo* o SUK¹ ◇ JUL¹

SUK¹ [Et] „pít“: *suc-, suhto, sungwa* o SOK, SUG ◇ JUL¹

SUK² [QL] *„pryskyřice“: *súcë, suhtë, sutil, suxina*

SULUK [Et]: *sulca* „kořen, zejm. jedlý“ ◇ STUD

SULUP < SĽPĽ [QL] *„polévka“: *sulpa* o SALAP

SUR [PE17] ▷ SU: *súřë* o SUS ◇ THU, WAJ²

SUS [Et] ▷ SU „syčet“: *surya* o SIS, SUR

SWAD [Et]: *hwan* „houba“

SWES [Et] zvuk foukání n. dýchání: *hwesta* ◇ PUTH, THU

SWIN [Et] „vířit, kroužit“: *hwindë, hwinya-*

T

TA¹ [Et, PE17, QL] ukazovací kořen „to, tam, tehdy“: *ta, tana, tanna, tar* ◇ TAN², TAS ◇ EN² × SI

TA² [VT48] zájmenný kořen 3. osoby množného čísla: *-t, ta* o SA, TE

TAG [PE17] o TA3, TAJ

TA3 [Et, PE17, QL] „vysoký, vznešený“: *tár, tára, tári, tárië, tarquesta* o TAG, TAJ ◇ AR¹, BARAD, OR } WJ jako asi jediný ze známých zdrojů tento kořen zahrnuje a uvádí místo něj TAR.

TAJ [Et, VT39, PE17] „natahovat, prodlužovat“: *tailë, taina, taita-* o TAG, TA3 ◇ ANAD × STEN

TAK [Et, QL] „upevnit“: *ataquë, peltas, tac-, tanca, tancil, tangwa, taxë* ◇ PAN

TAL [Et] „noha“ (od kotníku dolů), [QL] „podpírat“: *tál, tallunë* ◇ TALAM ◇ POT, RUN¹

TALAM [Et] ▷ TAL „podlaha, země, základ“: *talán* ◇ STUD

TALAT [Et] „nahýbat se, sesouvat se“: *Atalantë, atalta-, talta* ◇ DAT } QL má v podobě TĽTL.

TAM¹ [Et] „klepat“, [QL] „tlouci; kovat, vytavovat“: *tam-, tamba-, tambaro, tambë, tambin, tambina, tamin* o DAM ◇ PET, TOŇG

TAM² [PE17] „postavit, sestrojít“: *taman, tamma, tamo (ontamo, sintamo)* o TAN¹ } Oba kořeny TAM nějak směřují ke kovářské práci, vycházejí ale odjinud. Tento se zdá být spíše jiným zněním TAN¹.

TAN¹ [Et, PE17] „dělat, vytvářet, vyrábět (pomocí nástrojů)“: *centano, tano, tanwë, Tintánië* o TAM² ◇ KAR

TAN² [PE17] ▷ TA¹ „znamenat, ukazovat“: *tanna, tanwa* ◇ TAS, TEŇ¹

TAŇG¹ [Et] onom.: *tango* ◊ TIŇG, TOŇG ◊ KWIŇG
 TAŇG² ◊ TADA [QL] „dotýkat se, sousedit“: *tangë*
 ◊ AP¹
 TAP [Et] „zastavit“: *tampa, tap-, tapta* ◊ DIL, PUT
 TAR¹ [PE17] „stát“: *tar-* ◊ THAR² ◊ TJUL, TOL² } Ve
 WJ s významem „vysoký“, viz TAŽ.
 TAR² [QL] *„křížít“: *tar-, tarna, tarwë, tarwesta*
 ◊ THAR¹
 TARU ◊ TARA [QL] *„roh“: *taru, tarucca, tarucco,*
Taruhtarna ◊ TARAK ◊ TIL¹
 TARAG [Et] *„tuhý, nepoddajný“: *tarya* ◊ DOR,
 STAR
 TARAK [Et] „roh (zvířecí)“: *tarca* ◊ TARU
 TARAKU ◊ TRQR [QL] *„sušit, uchovávat“: *tarqua-,*
tarquin
 TARAM [QL] „bít, bušit“: **tarama-, tarambo,*
taran, tartan ◊ DARAM ◊ DAM
 TARAS [Et] *„obtěžovat“: Tel.
 TAS [VT47] ▷ TA¹ „ukazovat, označovat, vytýkat“:
lepetas, tassa ◊ TAN², TEŇ¹
 TAT¹ [UT*] „táta“: *tata* ◊ AT¹ × MAM
 TAT² [VT42, Et] „dva“: *tanta, tatya-* ◊ ATAT ◊ AT²
 TATHAR [Et, PE17] „vrba“: *tasar, tasarë*
 TAW [VT39, PE17] „dřevo“: *tauca, taurë* (& TUR¹),
tautamo, táva, töa, toina ◊ TAWAR
 TAWAR [Et] ▷ TAW „dřevo, les“: *taurë* (& TUR¹),
taurina, tavar, tavaril, tavaron
 TE [VT48] zájmenný kořen 3. osoby množného
 čísla: *-t, te* ◊ SE, TA²
 TEŽ I. [Et] „čára, směr“ II. [QL] „táhnout“
 } Změněno na TEŇ².
 TEK [Et, PE17, QL] „dělat značky, psát či
 kreslit (značky, písmena)“: *tec-, tecco, tecil,*
tehta, tencelë, tengwa, tengwanda, tengwë,
tengwesta ◊ SAR² } Jiný původ slova *tengwa*

je pod TEŇ¹. V tomto slově mohou docela dobře
 splývat oba kořeny.

TEL¹ [WJ] „zakončovat, uzavírat“: *tel-, telda,*
Teleri, telma, telya- ◊ TELU ◊ KJEL¹ ◊ MET } Viz
 též pozn. k TELES.

TEL² [Et, QL] „zakrývat, zastřešovat“: *telmë, telta-*
 ◊ TELU ◊ TOP, TUP

TELU [WJ, Et] ▷ TEL¹, TEL² „zastřešovat“: *telumë,*
Telumehhtar

TELEK [Et] „kmen, stonek, noha“: *telco* ◊ TULUK

TELES [Et] „ten úplně vzadu“: *tella, tellë* ◊ KJEL¹
 } Odtud i *Teleri*, ale celý kořen byl později nejspíše
 zkrácen na TEL¹.

TEN¹ [QL] „dotýkat se, cítit“: *tendë, tendilë,*
tendilëa, tentil, tentima, tenya- ◊ AP¹

TEN² [PE17] „směr“: *tenna* ◊ TEŇ² ◊ MEN

TEŇ¹ [WJ, VT39, PE17] „označovat, znamenat,
 ukazovat“: *tëa-, tengwa, tengwë, tengwelë,*
tengwesta ◊ TAN², TAS } Viz též kořen TEK.

TEŇ² [Et] „směr, čára, řada“: *tëa, téma, téra, tië*
 ◊ TEN² } Přepsáno z TEŽ.

TEPH ◊ TEE [QL] *„nenávidět“: *atempa, tempë,*
tev-, tévië, tevin } Platnost některých hláskových
 změn ve slovech není zcela jistá.

TER [Et, QL, PE17] „probodnout, proniknout“:
ter, terë, teren, terenwa, teret, tereva ◊ TERES
 ◊ THER

TERES [Et] ▷ TER: *terra*

THAG [VT43] „tlačit, utlačovat, drtit“: *sahta-,*
sahtië, úsahtië ◊ STAG ◊ KWAR, MAL¹

THAN [PE17] „zapálit, rozsvítit“: Tel. ◊ TUS²

THAR¹ [Et, PE17] „přes, za, napříč“: Tel. ◊ TAR²
 ◊ LAŇ

THAR² [WJ] „vysoký (n. dlouhý) a štíhlý“: Tel.
 ◊ TAR¹ ◊ DEN¹

THAR³ [PE17] „síla, energie“: Tel. ◊ WEG

THAW [PE17] „zapáchat“: *saura* ◊ SAW¹ ◊ ŇOL

THE [Et] „vidět, vyhlížet, vypadat“: Tel. ◊ KEN

THEL [Et] „sestra“: *osellë* ◊ THELES ◊ NETH¹ × TOR¹

THELES [Et] ▷ THEL: *seler*

THER [PE17] „šít“: *Serindë* ◊ TER ◊ NEM

THIL [Et, PE17] *„stříbrný svit“ ◊ ITHIL ◊ GIL, RIL,
 SIL

THIN [Et, WJ, PE17] „šedý, bledý“: *sinda, Sindar,*
sindë, sinta-, sinyë ◊ TIN } Viz též WINID.

THON [Et] *„borovice“: Tel. } Zdá se, že PE17
 předpokládá spíše tvar √STON.

THOR [Et] „řítit se dolů“: Tel. ◊ THORON ◊ RIP¹

THORON [Et] ▷ THOR *„orel“: *sornë, sornion,*
soron, Sorontar

THOS [PE17] „děsit, lekat; děsit se“: *sorya-, sossë,*
sosta- ◊ GOS, ŇGUR²

THU [Et] „foukat, dýchat“: *súlë, Súlimo, súrë,*
súya- ◊ SU ◊ THUS ◊ PUTH, SUR, SWES, WAW

THUR [Et] „oplotit, obklopit, ukrýt, hlídat“: Tel.
 ◊ PAD, PEL¹, SOT

THUS I. [Et, VT46] ▷ THU *„zápach“ ◊ ŇOL II. [PE17]
 „zlá temnota, mlha“: *saura, Sauron* ◊ PHUJ
 } Pozdější zdroj odvozuje *Sauron* od SAW¹.

TIK [Et] *„tečka, bod“: *amatixë, fixë, unufixë*
 ◊ PIK, TIT

TIKW [QL] *„tát“: *ticu-, tiquilë, tiquilin, tiqui-*
lindëa ◊ TIP

TIL¹ [Et] „špička, roh“: *neltil, tildë, Tilion* ◊ EK¹,
 NAS, NEK¹, TARU

TIL² [QL] *„vlas, chlup“: *til, tilinya, tillë* ◊ PHAS,
 SPIN

TIN [Et, PE17, QL] „jiskřit, blýskat se stříbrnými
 n. bledými paprsky“: *tinda, tindë, tindómë,*
Tindómerel, tingilindë, tingilya, tin-, tinta-,

Tintallë, tintin-, tinwë ◊ THIN ◊ MBIRIL
TIŇG [Et] onom.: *tinga-, tingë* ◊ DIŇG, TAŇG¹, TOŇG
TIP [QL] *, „drobné kapky, déšť“: *timpa, timpë, timpina, timpinë, timpinëa* ◊ LIP, TIKW
TIR [Et, QL, PE17] „sledovat, střežit, pozorovat“: *halatirno, tir-, tirinwa, tirion, tirissë* ◊ KEN
TIT [Et]: *titta* „malý, drobný“ ◊ TIK ◊ NIK, PIK × ALAT
TIW [Et, QL] „tlustý, silný“: *tiuca, tiuco, tiurë, tiusima, tiuta-, tiutalë, tiuya-* ◊ PHAB
TJAL [Et, QL] „hrát (si)“: *tyal-, tyalangan, tyalië*
TJET [QL] „kojit“: *tyetsë*
TJOS [QL] „kašlat“: *tyos, tyosta-* ◊ KHOT¹
TJUK [QL] „žvýkat“: *tyuhta-, tyus, tyustyuhta-*
TJUL [Et] „stát zpříma“, [QL] „vysoký“: **tyul-, tyulma, tyulta-, tyulussë* ◊ RAT¹, TAR¹, TOL²
TJUR [QL] „srazit se“ (o mléce): *tyur, tyurda*
TOL¹ [Et, QL] „ostrov“: *tol* ◊ LON¹
TOL² [VT47] „stát, tyčit se (nad okolními objekty)“: *taltol, tolyo* ◊ TAR¹, TJUL
TOLOD [VT42, 48] „osm“: *toldëa, toldo* ◊ TOLOT
TOLOT [Et] „osm“: *toltëa, tolto* ◊ TOLOD
TOŇG ◊ TODO [QL] „bít kladivem“ (onom.): *tonga, tongar* ◊ TAŇG, TIŇG ◊ NDAM, TAM¹
TOP [Et] „kryt, střecha“: *top-, tópa* ◊ TUP ◊ TEL²
TOR¹ [Et] „bratr“: *otornassë, otorno, toron* ◊ KHAN² × THEL
TOR² [PE17] „tajit, skrývat“: *Tel.* ◊ MUJ, PHO³
TOW [Et] *, „ovčí vlna“: *tó, töa, töallë, töalúmë* } Zřejmě nahrazuje kořen ow z QL.
TUB [Et, QL] *, „hluboký“: *tumbo, tumna, Utumno* ◊ NUR¹ } QL uvádí ve tvaru TUM(B)U.
TUG [Et] *, „sval, šlacha“: *tunga, tuo*
TUJ [Et, QL, VT39] „klíčit, rašit“: *tuia-, tuilë, tuilindo, tuima, tuita-* ◊ KUJ ◊ LAW, LO³

TUK¹ [Et, QL] „táhnout, přinášet“: *tuc-* ◊ LUK¹
TUK² [QL] patrně kořen pro druhou mocninu základu číselné soustavy: *tuxa*
TUL [Et] „přicházet, přibližovat se“, [QL] „nést, přinášet; pohybovat se, přicházet“: *entulessë, tul-, tulma, tulta-, tulwë, tulya-* × WAN² } Podle QL je navíc pův. význam „podpírat, nést“, což by ukazovalo na ◁ TULUK.
TULUK [Et, QL] „pevný, silný“: *tulca, tulco, Tulkas* (lidová etymologie), *tulunca* ◊ TELEK ◊ BEL, POLOD, STALAG
TUM ◊ TUMPU [Et] „hrb“: *tumpo* ◊ TUN ◊ KUP
TUN [Et] *, „kopec, návrší“: *tunda, tundo* ◊ TUM ◊ KUB, MBON
TUP [PE17, Et, QL] „zakrývat“: *tup-, tupsë* ◊ TOP ◊ TEL²
TUR [Et, PE17, QL] „moc, síla, nadvláda, vítězství; ovládnout, dobýt“: *taura, tur-, Turambar, tūrë* ◊ TURUK ◊ BELEK, KHER
TURUK [PE17] ▷ TUR: *turco*
TURUM [Et]: *turma* „štit“ ◊ MBATH
TUS¹ [Et] *, „keř, nízký strom“: *tussa*
TUS² [QL] „zapálit, vznítit“: *туру, turúva, tustima, tusturë, tusturin* ◊ US ◊ THAN

U

U [PE17] záporný kořen pův. vyjadřující nedostatek něčeho: *ú, ú- (úvanima), úna* ◊ GU², UG⁴ ◊ PEN¹ } Ve starších zdrojích je rozšířeno o hlásku G a uváděno se zlými souvislostmi.
UB¹ [Et] „oplývat“: *úvë, úvëa* ◊ UM² ◊ RIM¹ × PEN¹
UB² [VT48] „uvažovat, brát v úvahu“, v quenijštině „zamýšlet, mít záměr“: *-uva, úvië* ◊ NIR

UG¹ [Et, PE17] } GU záporný kořen: *u-, ú-, úva* ◊ U ◊ AB, AL², UM¹
UG² [VT43] „nemít rád“: *úra* ◊ UK ◊ NATH
UJ [Et] *, „mořská rostlina“: *uilë, Uinen*
UK [VT48, PE17] „hnusný“: *ulca* ◊ OK, UG²
UL [Et, QL, PE17] } LU¹ „lít se, proudit“, [WJ] „vylévat“: *úlëa, ulmë, Ulmo* (lidová etymologie), *ulundë, ulya-* ◊ JUL¹ ◊ KEL, SIR
ULUG [Et] *, „strašný, ohavný“: *ulundo* ◊ DAI³
ULUM [QL*] „velbloud“: *ulumpë, ulumpingwë, ulun*
UM¹ [Et, QL] } MU záporný kořen: *um-, úmëa* ◊ AB, AL², UG⁴
UM² [VT48, PE17] „oplývat“: *um-, umba, úmë, úmëa* ◊ UB¹ ◊ RIM¹
UN [Et, PE17] } NU „dole, dolů, pod“: *un-, undu, unu- (unufixë)* × AM²
UNUK [Et] *, „dutý“: *unca-, unqua, unquë* ◊ NAB, ROT
UŇG [Et] *, „temnota, hluboký stín“: *ungo, Ungoliantë, ungwë* ◊ LUM, PHUJ
UR¹ [Et, QL, PE17] *, „žár, horko“: *aurë, úr, uruitë, úruva, uruvoitë, urwa* ◊ US ◊ NAR¹, RUJ, SA³ } Tento kořen byl v Etymologiích vyškrtnut, ale nepochybně je platný.
UR² [Et] „velký, široký, rozlehlý“: *úra* ◊ DAI²
URUN [PM] > RUN² „měď“: *urun* ◊ URUS
URUS [VT41] > RUS¹ „měď“: *urus* ◊ URUN
US [QL] *, „oheň“: *urna, urya-, usta-* ◊ UR¹, TUS² ◊ USUK ◊ NAR¹, SITH
UTH¹ [PE17] „nevhodný, špatný, nesprávný, neúčinný“: *uscarë, uxarë* ◊ OK, SRUG × MAG¹
UTH² ◊ USU [QL] „dostat se ven, uniknout“: *us-, uswë*
USUK [Et] ▷ US *, „výpary, kouř“: *usquë*

W

WA¹ [PE17, Et] kořen pro zvuk větru ◁ WAJ, WAW
 { QL má gwā.

WA² [PE17] { AW¹ „prýč“: *va* ◁ WAN²

WA3 [Et] „znečistit, poskvrnit“: *vahta-*, *vára*,
vaxë ◦ SMAG × POJ

WAJ¹ [QL, Et] „ovíjet, obklopovat, halit“: *vailë*,
vaima, *vaimata-*, *vainë*, *vainolë*, *vaita-* ◦ WEJ
 ◊ KHAP², LAP¹, PHAN¹

WAJ² [PE17] ▷ WA¹ „foukat, vát“: *vailë*, *vailima*,
vaiwë ◊ SUR, WAW

WAL [PE17] „emoce, cit, pohnutí citů“: *awalda*,
walmë ◦ GWAL

WAN¹ [PE17, WJ] „bledý, světlý – zejm. o vlasech“:
Vána, *vanessë*, *vanima*, *vanya*, *Vanyar*
 { Sekundární význam „krásný“ se vyvinul
 splynutím s kořenem BAN.

WAN² [Et] ▷ WA² „odejít, ztratit se, zmizet“: *vanwa*,
vanwië, *vanya-* ◊ LED × TUL { Pozdější zdroje
 s tímto kořenem asi nepočítají, odvozují přímo od
 AW¹, WA².

WAN³ [Et] „husa“: *ván*

WAR [Et, VT46] „vzdát, nevydržet, zradit“: *Tel*.
 ◊ DAB × BOR, STEL

WATH [VT42, Et] „stín“: *ausa* ◁ WATHAR ◦ MBATH
 ◊ DAJ¹

WATHAR [VT42] ▷ WATH * „halit“: *vasar*, *vasarya-*

◊ PHAN¹, SKAL¹

WAW [PE17, Et] ▷ WA¹ „foukat“: *vaiwa* ◊ THU, WAJ²

WE¹ [*] zájmenný kořen 1. osoby mn. č.: *-lwë*,
-ngwë, *we* ◦ ME

WE² [PM] { EW „osoba“: *véra*, *-wë* (*Finwë*) ◁ WE3
 ◊ MO¹ { Jiné vysvětlení přípony *-wë* viz WEG¹.

WEB ◀ GWEVE [QL]: *wembë*, *wembil* „červ“

WED [Et] „poutat“: *vérë* ◊ NUT { Další odvozená
 slova (*vesta*, *vestalë*) v důsledku hláskových změn
 splynula se slovy od BES a ve významu kořene WED
 se nepoužívají. [Et]

WEG¹ [PE17, Et] „mužství, (mužná) síla, energie“:
vëa, *vëaner*, *vëassë*, *vëo*, *vië*, *-wë* (*Finwë*)
 ◊ NER, THAR³ { Jinde se přípona *-wë* odvozuje
 od základu WE², WE3.

WEG² [PE17] „žít, být aktivní“: *vehtë*, *vëo* ◊ KOJ
 { Další z výsledků snahy o zakořenění koncovky
-wë.

WE3 [PE17] ▷ WE² „osoba“: *-wë* (*Finwë*)

WEJ [Et] „vinout, tkát“: *Vairë* ◦ WAJ¹ ◊ LAN², RIG
 { Jméno Valië se jinde odvozuje od kořene WIR¹
 téhož významu.

WELU ◀ VELU [QL] „rozvinout“: *veluntë* ◊ PAT¹

WEN¹ [Et, PE17, QL] „dívka, panna“: *venë*,
venessë ◁ WENED ◊ NETH¹ { Viz též komentář
 ke kořeni GWEN.

WEN² ◀ VENE [QL] „tvarovat, dlatat“: *venë*, *venta-*,
venwë ◊ KAT

WENED [Et, PE17] ▷ WEN¹: *vendë*, *vendelë*, *-wen*
 (*Arwen*)

WET ◀ VETE [QL] * „brada“: *veltë*, *venta*

WID ◀ GWIDI [QL] * „tkát“: *winda*, *windelë*, *wistë*
 ◦ WIG², WIR¹ ◊ WEJ, LAN²

WIG¹ [Et, QL] * „pěna, vodní tříšť“: *wingë*,
Wingilot ◊ PHAL¹, ROS¹

WIG² [VT42] „tkát“ ◦ WID, WIR¹ ◊ WEJ, LAN²

WIL [Et, QL] „letět, vznášet se ve vzduchu“: *vil-*,
vilma, *wilwarin* ◊ RAM¹, WIS¹ { QL má VILI a
 GWILI.

WIN [PE17, VT46] „nový, čerstvý, mladý“: *vínë*,
vinya ◦ WIR² ◊ KEW¹

WINID [Et, VT46] * „šedomodrá“: *vinda-*, *vindë*,
vinyë { Tolkien tento kořen zrušil (a nahradil
 asi kořenem THIN), ale snad si můžeme dovolit jej
 exhumovat.

WIR¹ [PE17, VT39] „tkát“: *Vairë* ◦ WIG², WID
 { Etymologie toto jméno odvozují od základu WEJ.

WIR² [VT46] „nový, čerstvý, mladý“: *virië*, *virya*
 ◦ WIN ◊ GWEN, NETH¹

WIS¹ [Et]: *vista* „vzduch“ ◊ WIL

WIS² [PE17] „měnit, posouvat“: *inwis*, *virya-*,
vista- ◊ PERES

WO [WJ, Et, PE17] slovní základ pro spojení dvou
 věcí či skupin do páru n. celku; „dohromady“
 – o věcech seskupených, ale ne fyzicky
 spojených: *o-* (*omentë*), *ó-* (*ósanwë*), *uo* ◦ JO

Kořenovník – soupis eldarských etymologických kořenů. Podle knih a jazykovědných textů J. R. R. Tolkiena s využitím sekundárních pramenů z oboru eldarské jazykovědy sepsal Quen. Práce nebyla konzultována s rodilým mluvčím žádného z eldarských jazyků ani s oxfordským profesorem jazyků, a podle toho je třeba posuzovat její důvěryhodnost.

Vysázeno pomocí systému \LaTeX , obálka vytvořena v programu Scribus. Text je z Antykwy Toruňské.

e-mail: quenduluin@seznam.cz

web: <http://quenyalambe.bluefile.cz>

Verze Yávië (totiž babí léto či podzim) 2011.